

2009. 03. 14.

A szakszerű egészségügyi ellátás biztosításához jutás szükségességének felismerése
A biztonságos otthoni környezet és a gyermekkíséréssel kapcsolatos illetve az általános közlekedési szabályok ismerete
A gyermekgondozás sajátosságai családi körben
A gondozó felelőssége a gyermek felügyeletével kapcsolatban, szerepe a család életében
A gondozó feladatai a házi és időszakos gyermekgondozás során
A beteg gyermek ellátásával kapcsolatos feladatok
A szerződés szerepe és tartalma
A család értékrendjének, hagyományainak, szokásainak tiszteletben tartása
A gondozási munka intimitása, titoktartás, diszkréció

- A családdal való kapcsolat illemtana
- Családi ünnepek, különleges események

A ruházat tisztántartásának, javításának technikái
A szükséges ruhaneműk pótlásának jelzései
A gyermek bevonása szabadidős tevékenységek szervezésébe, lebonyolításába az életkornak és egészségi állapotnak megfelelően
Gyermekkíséret során az általános szabályok alkalmazása
A biztonságos közlekedési szabályok elsajátíttatása a gyermekkel
A bántalmazással kapcsolatos jelentési kötelezettség
A házi és időszakos gyermekfelügyelet megszervezési és folytatásának lehetőségei

Házi gyermekfelügyelet

Jogsabályi háttér:

1997.XXXI. Tv.

Házi gyermekfelügyelet

44. § (1) A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

(2) A házi gyermekfelügyelet keretében végzett napközbeni ellátás időtartama a szülő munkarendjéhez igazodik.

(3)¹⁵⁰ A házi gyermekfelügyelet során a gyermek életkorához, egészségi állapotához igazodó gondozást, felügyeletet kell biztosítani.

(4)²⁵¹ Házi gyermekfelügyeletet az a személy biztosíthat, aki megfelel a 43. § (3) bekezdésében foglaltaknak.

¹⁵⁰ A 44. § (3) bekezdését a 2002: IX. törvény 29. §-a iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

²⁵¹ A 44. § (4) bekezdését a 2002: IX. törvény 29. §-a iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

(5)³⁵² A házi gyermekfelügyelet keretében segítséget kell nyújtani az iskolai tanulmányok folytatásához, amennyiben a gyermek tanulmányait a Kt. rendelkezései szerint fogyatékosága vagy súlyos betegsége miatt magántanulóként folytatja.

Az ellátottak köre

15/1998. (IV.30) NM rendelet

Házi gyermekfelügyelet

51. § (1)⁴⁷ Az alapellátás keretében gyermekek napközbeni ellátásaként házi gyermekfelügyelet biztosítható a 20 hetes kortól az általános iskolai tanulmányokat folytató, tanköteles korú gyermek ellátásában akadályozott szülő kérelmére

- a)⁵⁸ a fogyatékosága vagy súlyos betegsége miatt egyéb napközbeni ellátásban nem részesíthető,
- b) a nappali intézményben elhelyezett, de a nappali intézmény nyitvatartási idején túl felügyelet nélkül maradó
- c)⁶⁹ napközbeni ellátást igénybe vevő, de átmeneti kóros állapota miatt hosszabb ideig otthoni gondozásra szoruló gyermek számára.

(2) Különösen indokolt a házi gyermekfelügyelet biztosítása

- a) az egyedülálló szülő gyermeknevelésben való átmeneti akadályoztatása esetén,
- b) ikergyermekek gondozásának, nevelésének segítésére,
- c) a váltott műszakban dolgozó, egyedülálló szülő gyermekének a kora reggeli, illetve késő esti órákban.

(3)⁷⁰⁰ A tankötelezettségét – szakorvosi javaslat, vagy az illetékes tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján – magántanulóként teljesítő, továbbá a súlyos fogyatékosága miatt képzési kötelezettséget teljesítő, tanköteles korú gyermek számára a szülő kérésének megfelelő időszakra házi gyermekfelügyeletet kell biztosítani.

(4)⁸⁰¹ A házi gyermekfelügyelet során a gyermek életkorához, egészségi állapotához igazodó gondozást, felügyeletet kell biztosítani.

(5)⁹⁰² A házi gyermekfelügyelet keretében gondozó tevékenységet csak olyan személy láthat el, aki megfelel a 47. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

(6)¹⁰⁰³ A házi segítségnyújtás körébe tartozó gondozói tevékenységet hivatásos és társadalmi gondozó végzi. A gondozó napi gondozási tevékenységéről a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról, és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 133/1997. (VII. 29.) Korm. rendelet 4. számú melléklete szerinti gondozási naplót vezeti.

(7)¹¹⁰⁴ A házi gyermekfelügyeletet végző gondozó csak a gyermek gondozására vehető igénybe.

---

³⁵² A 44. § (5) bekezdését a 2002: IX. törvény 29. §-a iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

⁴⁷ Az 51. § (1) bekezdésének felvezető mondata a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁸ Az 51. § (1) bekezdésének a) pontja a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁹ Az 51. § (1) bekezdésének c) pontját a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (1) bekezdése iktatta be.

⁷⁰⁰ Az 51. § új (3) bekezdését a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (2) bekezdése iktatta be, egyidejűleg az eredeti (3)–(6) bekezdés jelölését (4)–(7) bekezdésre változtatva.

⁸⁰¹ Az 51. § eredeti (3) bekezdésének számozását (4) bekezdésre változtatta a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (2) bekezdése.

⁹⁰² Az 51. § eredeti (4) bekezdésének számozását (5) bekezdésre változtatta a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (2) bekezdése.

¹⁰⁰³ Az 51. § eredeti (5) bekezdésének számozását (6) bekezdésre változtatta a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (2) bekezdése, szövege a 99. § (2) bekezdésének 7. pontja szerint módosított szöveg.

¹¹⁰⁴ Az 51. § eredeti (6) bekezdésének számozását (7) bekezdésre változtatta a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 35. § (2) bekezdése.

51/A. §¹²⁰⁵ (1) A gyermekek napközbeni ellátása körébe tartozó, a Gyvt. 41. §-ának (4) bekezdésében szabályozott tevékenységek (a továbbiakban: alternatív napközbeni ellátás) a helyi adottságtól és lehetőségektől függően, a helyi igényekhez igazodóan, az ellátott célcsoport életkori sajátosságainak megfelelően megszervezhetőek minden, a gyermekek csoportos foglalkoztatására alkalmas épületben, így különösen közösségi, művelődési vagy ifjúsági házban, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatnál, iskolában, óvodában, illetve ezek önálló helyiségében, továbbá játszótéren.

(2) Az alternatív napközbeni ellátás valamely gyermekekből álló célcsoport életkori sajátosságaihoz, illetve a szülők speciális élethelyzetéhez igazodó, a gyermekek társadalmi beilleszkedését és közösségi tevékenységét elősegítő, a helyi szükségleteknek és igényeknek megfelelően változó módon, rendszeresen, meghatározott időtartamokra megszervezett, önálló szakmai programban rögzített tevékenység.

(3) Az alternatív napközbeni ellátás formái különösen

a) a sport- és szabadidő-tevékenységekhez kötődő, hasznos időtöltést és felügyeletet biztosító klubfoglalkozás

b) a játéktevékenységhez kötődő, egyéni készségeket és képességeket fejlesztő, családi nevelést segítő, illetve a szülő-gyermek kapcsolatot erősítő játszóház, integratív családi játéktár, valamint a játszótérprogramok

c) az azonos, illetve hasonló problémákkal küzdő, nehéz vagy szociálisan hátrányos élethelyzetű gyermekek, különösen a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett tíz év felettek számára szervezett személyiségfejlesztő, valamint önszorgító vagy kortárssegítő közösségépítő tematikus csoportfoglalkozások.

51/B. §¹³⁶ (1) Alternatív napközbeni ellátás szervezése különösen azokban az időszakokban indokolt, amikor az óvodai, iskolai napközi nem működik, vagy azok nyitvatartási idejében, illetőleg azon túl igény jelentkezik a gyermekek felügyeletének és együttes foglalkoztatásának, fejlesztésének biztosítására, továbbá amikor nincs tanítás az iskolákban. A nyári napközis otthon és nyári napközis tábor működtetésére az alternatív napközbeni ellátásra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(2) Az alternatív napközbeni ellátást nyújtó személyek és szervezetek együttműködnek az általuk ellátott gyermekek családjával, valamint az illetékes oktatási-nevelési intézménnyel, gyermekjóléti szolgálattal, egyéb segítő, illetőleg egészségügyi vagy más szolgáltatást nyújtó személlyel, szervezettel, különösen, ha az együttműködés a gyermeket veszélyeztető körülmények, illetve helyzet felszámolására és a gyermek érdekében szükséges intézkedés megtételére vagy tevékenység megvalósítására irányul.

51/C. §¹⁴⁷ (1) Az alternatív napközbeni ellátásban foglalkoztatottakra a 2. számú mellékletben a gyermekjóléti szolgáltatás családgyógyozójára, illetve pszichológiai, gyógypedagógiai, fejlesztőpedagógiai tanácsadójára vagy a gyermekvédelmi asszisztensre, a gyermekfelügyelőre, a gondozóra, a családgyógyozó asszisztensre meghatározott képesítési előírások az irányadóak. Az 51/A. § (3) bekezdésének c) pontja szerinti foglalkozások vezetését csak felsőfokú végzettségű szociális vagy mentálhigiénés szakember láthatja el.

(2) Az önkéntes segítők, kortárssegítők közreműködésével vagy együttes részvételével működtetett ellátásokban az önkéntesek felkészítéséről, folyamatos szakmai segítségéről és szupervíziójáról a programot működtető felsőfokú szociális alapképzettséggel vagy mentálhigiénés végzettséggel rendelkező szakember útján gondoskodik.

Térítési díj

¹²⁰⁵ Az 51/A. §-t és az előtte lévő alcímet a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 36. §-a iktatta be.

¹³⁶ Az 51/B. §-t a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 36. §-a iktatta be.

¹⁴⁷ Az 51/C. §-t a 46/2003. (VIII. 8.) ESZCSM rendelet 36. §-a iktatta be.

146. § (1)¹⁵⁰⁵ Ha e törvény másként nem rendelkezik, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás, illetve gyermekvédelmi szakellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásáért, gyermekek átmeneti gondozásáért, valamint a fiatal felnőttek utógondozói ellátásáért térítési díjat kell fizetni.

(2) Az e törvényben meghatározottak szerint a személyi térítési díjat

- a) az ellátást igénybe vevő nagykorú jogosult,
- b) az ellátást igénybe vevő gyermek esetén a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő,
- c)¹⁶⁰⁶ az ellátást igénybe vevő gondnokolt esetében a törvényes képviselő az intézménynek fizeti meg.

(3)¹⁷⁰⁷ A gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított gyermekétkeztetés kivételével a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások személyi térítési díjának megállapításánál az ellátást igénybe vevő jogosult, gyermek esetén a szülő vagy más törvényes képviselő rendszeres havi jövedelme vehető figyelembe.

(4)¹⁸⁰⁸ A gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni

- a) a bölcsődében, hetes bölcsődében,
- b)¹⁹⁰⁹ az óvodában,
- d) a nyári napközis otthonban, napközis táborban,
- e) az általános és középiskolai diákotthonban, kollégiumban, illetve az itt szervezett externátusi ellátásban,
- f) az általános iskolai menzai ellátás, továbbá – ha külön jogszabály másképpen nem rendelkezik – középfokú iskolai menzai ellátás keretében,
- g)²⁰¹⁰ a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben, illetve a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében nyújtott étkeztetésre. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe.

147. §²¹¹¹ (1) A személyes gondoskodás körébe tartozó ellátások intézményi térítési díját az intézmény fenntartó évente kétszer állapíthatja meg.

(2) A 148–151. §-ok alapján fizetendő térítési díj összegét (a továbbiakban: személyi térítési díj) az intézményvezető – az önálló helyettes szülői ellátás esetén a működtető – állapítja meg, melyről az ellátás igénybevétele után, de legkésőbb az igénybevételtől számított harminc napon belül írásban értesíti a térítési díj fizetésére kötelezettet. A személyi térítési díj nem haladhatja meg az intézményi térítési díj összegét.

(3) A személyi térítési díj összegét a fenntartó – a 29. § (2) bekezdésének e) pontja alapján – csökkentheti vagy elengedheti.

¹⁵⁰⁵ A 146. § (1) bekezdése a 2002: IX. törvény 98. § (1) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

¹⁶⁰⁶ A 146. § (2) bekezdésének c) pontja a 2002: IX. törvény 98. § (2) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

¹⁷⁰⁷ A 146. § (3) bekezdése a 2002: IX. törvény 98. § (3) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

¹⁸⁰⁸ A 146. § (4) bekezdését a 2002: IX. törvény 98. § (4) bekezdése iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

¹⁹⁰⁹ A 146. § (4) bekezdésének b) pontját a 2005: CXXXVI. törvény 29. § b) pontjának bf) alpontja hatályon kívül helyezte.

²⁰¹⁰ A 146. § (4) bekezdésének g) pontja a 2007: CXXI. törvény 62. §-ával megállapított szöveg.

²¹¹¹ A 147. § a 2002: IX. törvény 99. §-ával megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

(4) Ha a kötelezett a személyi térítési díjat vitatja, a (2) bekezdés szerinti értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat.

(5) A személyi térítési díj összege évente két alkalommal vizsgálható felül és változtatható meg, kivéve, ha a kötelezett jövedelme olyan mértékben csökken, hogy az e törvényben szabályozott térítési díjfizetési kötelezettségének nem tud eleget tenni. A kötelezett nem kötelezhető a felülvizsgálatot megelőző időszakra vonatkozóan az új térítési díj megfizetésére.

(6)²²¹² Ingyenes ellátásban kell részesíteni a jogosultat, ha a térítési díjfizetésre kötelezett jövedelemmel nem rendelkezik.

148. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátása személyi térítési díjának megfizetésére a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő vagy más törvényes képviselő köteles.

(2)²³¹³ A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményben – a 149. §-ban foglalt kivétellel – az alapellátások keretébe tartozó szolgáltatások közül csak az étkezésért állapítható meg térítési díj.

(3)²⁴⁴ A gyermekek napközbeni ellátása (a továbbiakban: gyermekétkeztetés) intézményi térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyagköltségének egy ellátottra jutó napi összege.

(4) A személyi térítési díjat az intézményvezető a (3) bekezdés szerinti napi összeg általános forgalmi adóval növelt összegének és az igénybe vett étkezések számának, valamint az (5) bekezdésben megjelölt normatív kedvezményeknek a figyelembevételével állapítja meg.

(5)²⁵⁵ Gyermekétkeztetés esetén

a)²⁶⁶ a bölcsődés, az óvodás, az 1–5. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-át,

b)²⁷⁷ az a) pont alá nem tartozó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50%-át,

c) három- vagy többgyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-át,

d) tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50%-át,

e)²⁸⁸

kedvezményként kell biztosítani [az a)–e) pont a továbbiakban együtt: normatív kedvezmény].

(6)²⁹⁹ A normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. Nem jár a tanulónak kedvezmény azon étkeztetésére, amely kedvezményre – a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint létrejött – tanulói szerződése alapján már jogosult. A gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő – nevelőszülőnél, gyermekotthonban, vagy más bentlakásos intézményben nevelkedő – ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek után nem vehető igénybe a normatív kedvezmény.

(7)³⁰⁰ A gyermek lakóhelye szerint illetékes önkormányzat, illetve – ha a gyermek közoktatási intézményben részesül étkezésben – a nevelési-oktatási intézmény vezetője – a fenntartó által

²²¹² A 147. § (6) bekezdését a 2003: IV. törvény 54. §-a iktatta a szövegbe.

²³¹³ A 148. § (2) bekezdése a 2005: CXXVI. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontjának bf) alpontja szerint módosított szöveg.

²⁴⁴ A 148. § (3) bekezdése a 2002: IX. törvény 100. § (1) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

²⁵⁵ A 148. § (5) bekezdése a 2004: CXXXVI. törvény 64. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶⁶ A 148. § (5) bekezdésének a) pontja a 2005: CXXVI. törvény 24. §-ával megállapított, a 2007: CXXI. törvény 82. § (5) bekezdése a) pontjának ad) alpontja szerint módosított szöveg.

²⁷⁷ A 148. § (5) bekezdésének b) pontja a 2005: CXXVI. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontjának bg) alpontja szerint módosított szöveg.

²⁸⁸ A 148. § (5) bekezdésének e) pontját a 2006: CXVII. törvény 39. § (1) bekezdése b) pontjának bo) alpontja hatályon kívül helyezte. E módosító törvény 38. § (12) bekezdése alapján a 2006. december 31-én hatályos szabály szerint járó normatív gyermekétkeztetési kedvezményt a 2007/2008-as tanév kezdetéig a 2006. december 31-én hatályos szabályozás szerint kell biztosítani a kollégiumi, externátusi ellátásban részesülő gyermek, tanuló után.

²⁹⁹ A 148. § (6) bekezdése a 2004: CXXXVI. törvény 64. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁰⁰ A 148. § (7) bekezdése a 2002: IX. törvény 100. § (2) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

megállapított szabályok keretei között – a gyermek egyéni rászorultsága alapján további gyermekenkénti kedvezményt állapíthat meg.

(8)³¹¹ Az (5) bekezdés szerinti normatív kedvezmény megállapításához közös háztartásban élőként kell figyelembe venni

a) a tizennyolc éven aluli,

b) a huszonöt évesnél fiatalabb, közoktatásban nappali rendszerű oktatásban részt vevő, illetve felsőoktatásban nappali tagozaton tanuló, valamint

c) az életkortól függetlenül a tartósan beteg vagy súlyos fogyatékos gyermekeket.

(9)³²² (9) A normatív kedvezményt a tanuló után a nappali rendszerű oktatásban való részvétele befejezéséig kell biztosítani.

149. §³³³ (1) A gyermekek napközbeni ellátását biztosító családi napközi, valamint házi gyermekfelügyelet térítési díjának megállapításánál a 148. §-ban foglaltakat a (2)–(4) bekezdésben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A családi napközi, valamint a házi gyermekfelügyelet keretében biztosított személyes szolgáltatás intézményi térítési díja az ellátásra fordított költségek alapján megállapított óradíj.

(3) Az ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg egy gyermek esetén a kötelezett rendszeres havi jövedelmének 15%-át, figyelemmel a 147. § (2) bekezdésben foglaltakra is, több gyermek esetén pedig gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-át.

(4) Ha a családi napközi, valamint a házi gyermekfelügyelet keretében étkezést is biztosítanak, az étkezéssel együtt az ellátásért fizetendő személyi térítési díj együttes összege nem haladhatja meg egy gyermek esetén a kötelezett rendszeres havi jövedelmének 20%-át, figyelemmel a 147. § (2) bekezdésben foglaltakra is, több gyermek esetén pedig gyermekenként az intézményi térítési díj 60%-át.

150. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó alapellátás intézményi térítési díjának alapja az átmeneti gondozást nyújtó ellátás esetén az egy ellátottra jutó önköltség napi összege.

(2) Az ellátásáért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a kötelezett havi jövedelmének 25%-át, több gyermek esetében a kötelezett havi jövedelmének 50%-át.

ALAPVETŐ JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

Gyermeki jogok védelme

1997. XXXI. Tv. A Gyermekek védelméről (Gytv.)

11.§ (1) A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

(2) A gyermek alkotmányos jogainak védelmét az állampolgári jogok országgyűlési biztosa (továbbiakban: biztos) a maga sajátos eszközeivel segíti, és ennek során

³¹¹ A 148. § (8) bekezdését a 2003: LXI. törvény 93. § a) pontja iktatta be.

³²² A 148. § (9) bekezdését a 2004: CXXXVI. törvény 64. § (2) bekezdése iktatta be.

³³³ A 149. § a) 2005: CXXXVI. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

a) a biztos feladata, hogy a gyermek alkotmányos jogait érintő - tudomására jutott - visszaéléseket kivizsgálja, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzen,

b) a biztos az a) pontban megnevezett intézkedéseiről évente beszámol az Országgyűlésnek.

Gyermeki jogok

6.§ (1) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(3) A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.

(4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségre káros szerek ellen védelemben részesüljön.

(5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez.

(6) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a közszolgálati médiákban fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, erőszakmentes, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen.

7.§ (1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

(2) A gyermeknek joga van - örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában - a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást helyettesítő védelemhez.

(3) A gyermek helyettesítő védelme során tiszteletben kell tartani lelkiismereti és vallásszabadságát, továbbá figyelemmel kell lenni nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozására.

(4) A gyermeknek joga van származása, vér szerinti családja megismeréséhez

és a kapcsolattartáshoz.

(5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mind két szülőjével kapcsolatot tartson abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.

8.§ (1) A gyermeknek joga van a szabad vélemény nyilvánításhoz, és ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon jogairól, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon meghallgassák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyekben az e törvényben meghatározott fórumoknál panasszal éljen.

(3) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál és törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen.

9.§ (1) Az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan

a) állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, - nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő - megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön,

b) gondozási helyének megváltoztatását, testvéreivel való együttes elhelyezését kezdeményezze,

c) felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt,

d) vallási vagy lelkiismereti meggyőződését szabadon megválassza, nyilvánítsa és gyakorolja, valamint hit- és vallásoktatásban vegyen részt,

e) véleményt nyilvánítson a részére biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról, a személyét érintő kérdésekben meghallgassák, tájékoztassák,

f) érdekei képviselőjére gyermekönkormányzat létrehozását kezdeményezze,

g) támogatást kapjon gondozójától, törvényes képviselőjétől családi környezetébe való visszatéréséhez,

h) családi környezetbe való visszatérését kezdeményezze,

i) személyes kapcsolatait ápolhassa,

j) utógondozásban részesüljön.

(2) Ha az (1) bekezdés i) pontja szerinti jog gyakorlása a gyermek személyiség-fejlődését hátrányosan befolyásolja, a szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult

közeli hozzátartozó kapcsolattartási joga az e törvényben foglaltak szerint korlátozható, megvonható vagy szüneteltethető.

10.§ (1) A gyermek kötelessége különösen, hogy

- a) gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön,
- b) képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,
- c) tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.

(2) A gyermekek védelmét ellátó szervezetek (továbbiakban: intézmény) házirendje - e törvényben meghatározott keretek között - a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermekek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.

(3) Ha az intézmény házirendjét a fenntartó jóváhagyta, azt az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell megismertetéséről, továbbá arról, hogy az a gyermekek, a hozzátartozóik és az intézmény dolgozói számára hozzáférhető legyen.

Szülői jogok és kötelességek

12. § (1) A gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást –, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa.

(2) A gyermek szülője jogosult arra, hogy a gyermeke nevelkedését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.

(3) A gyermek szülője – ha törvény másként nem rendelkezik – jogosult és köteles gyermekét annak személyi és vagyoni ügyeiben képviselni.

(4) A gyermek szülője köteles

- a) gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát a 6. § (5) bekezdése szerint tiszteletben tartani,
- b) gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztatni, véleményét figyelembe venni,
- c) gyermekének jogai gyakorlásához irányutatást, tanácsot és segítséget adni,
- d) gyermeke jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni,
- e) a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni.

13. § (1) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője jogosult arra, hogy

a) a gyermeke gondozójától, gyámjától, hivatásos gyámjától a gyermeke elhelyezéséről, neveléséről, fejlődéséről rendszeres tájékoztatást kapjon,

b) a gyámhivaltól gyermeke gondozási helyének megváltoztatását kérje,

c) a gyermeke családba történő visszahelyezése érdekében a települési önkormányzattól – a nevelésbe vétel okának elhárításához, a körülmények rendezéséhez, a gyermeke családba való visszailleszkedéséhez – segítséget kapjon,

d) a Csjt.-nek megfelelően a gyermeke sorsát érintő lényeges kérdésekben – a gyermeke nevének meghatározásáról, illetve megváltoztatásáról, tartózkodási helyének kijelöléséről, iskolájának, valamint életpályájának megválasztásáról – meghallgassák.

(2) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője jogosult és köteles

a) a gyermeke gondozását ellátó személyekkel, intézményekkel – a nevelés érdekében – együttműködni,

b) gyermekével – törvényben meghatározott módon – kapcsolatot tartani.

(3) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője köteles

a) minden tőle elvárhatót megtenni gyermeke családba történő visszahelyezéséért,

b) tiszteletben tartani a nevelőszülő családját és otthonát, az intézményben dolgozó személyeket, valamint köteles betartani az intézmény rendjét,

c) gyermeke ellátásáért gondozási díjat fizetni.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások általános szabályai

29. § (1) A helyi önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátások (a továbbiakban: személyes gondoskodás) formáiról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjról rendeletet alkot.

(2) Ha törvény másként nem rendelkezik, a helyi önkormányzat rendeletben szabályozza

a) az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodás formáit,

b) az önkormányzat által biztosított ellátás igénybevételére irányuló kérelem benyújtásának módját és a kérelem elbírálásának szempontjait,

c) az intézményvezető hatáskörében – külön eljárás nélkül – biztosítható ellátásokat,

d) az ellátás megszűnésének eseteit és módjait,

e) a fizetendő térítési díjak mértékét, csökkentésének és elengedésének eseteit, módjait.

30. § (1)³⁴⁰⁵ A helyi önkormányzatok, az önkormányzatokkal kötött szerződés alapján önkormányzati feladatokat ellátó természetes személyek, jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek (a továbbiakban: nem állami szerv), valamint a normatív állami hozzájárulást igénybe vevő nem állami szervek a személyes gondoskodást – eltérő rendelkezés hiányában – az e törvényben, valamint a külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint biztosítják.

(2)³⁵⁰⁶ Szociális szövetkezet nem nyújthat gyermekvédelmi szakellátást.

Az ellátás igénybevételének módja

31. § (1) A személyes gondoskodás igénybevétele – ha e törvény másként nem rendelkezik – önkéntes, az ellátást igénylő (a továbbiakban: kérelmező) kérelmére történik. Cselekvőképtelen személy kérelmét törvényes képviselője terjeszti elő, korlátozottan cselekvőképese személy a kérelmét törvényes képviselőjének beleegyezésével terjesztheti elő. A korlátozottan cselekvőképese személy és a törvényes képviselője között az ellátás igénybevételével kapcsolatban felmerült vitában – a tényállás tisztázása mellett – a települési önkormányzat jegyzője dönt.

(2) Ha a gyermek védelme az ellátás önkéntes igénybevételével nem biztosított, e törvény az ellátás kötelező igénybevételét elrendeli.

(3) Ha az önkormányzat rendelete eltérően nem rendelkezik, a kérelmező a kérelmet

³⁴⁰⁵ A 30. § eredeti szövegének számozását (1) bekezdésre változtatta a 2006: LXXV. törvény 12. §-a.

³⁵⁰⁶ A 30. § (2) bekezdését a 2006: LXXV. törvény 12. §-a iktatta be, egyidejűleg a § eredeti szövegének számozását (1) bekezdésre változtatta. A 30. § (2) bekezdése a 2007: CXXI. törvény 82. § (5) bekezdése a) pontjának ab) alpontja szerint módosított szöveg.

- a) a lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat által fenntartott nem bentlakásos gyermekintézmény esetén az intézmény vezetőjénél,
- b) más intézmény esetében a lakóhelye szerinti települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál nyújthatja be.

32. §³⁶⁰⁷ (1) A személyes gondoskodást nyújtó ellátás igénybevételét

- a) a helyi önkormányzat képviselő-testületének határozata,
- b) a települési önkormányzat jegyzőjének vagy a gyámhivatalnak a határozata,
- c) a települési önkormányzat által fenntartott átmeneti gondozást nyújtó intézmény esetében az intézményvezető intézkedése,
- d) a c) pontban foglaltakon túl a fenntartó önkormányzat rendeletében meghatározott körben az intézményvezető intézkedése,
- e) a (6) bekezdésben meghatározott esetben a megállapodás alapozza meg.

(2) Ha az ellátás igénybevételére az (1) bekezdés a) vagy b) pontja alapján kerül sor, a határozat egy példányának megküldésével értesíteni kell a működtetőt, valamint az ellátást nyújtó intézmény vezetőjét is.

(3) Állami fenntartású intézmény esetén az (1) bekezdés c) és d) pontja szerinti döntésről az intézményvezető írásban értesíti a kérelmezőt, illetve törvényes képviselőjét. Ha a kérelmező, illetve törvényes képviselője az intézmény vezetőjének meghozott döntését vitatja, az arról szóló értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat. Ez az irányadó abban az esetben is, ha az intézményvezető az ellátás igénybevételéről nem intézkedik. Ilyen esetben a fenntartó határozattal dönt.

(4) Állami fenntartású intézmény esetén, ha az igénybevételről az intézményvezető dönt, úgy az ellátás megkezdésekor a kérelmezővel, illetve törvényes képviselőjével megállapodást köt, melyet tizenöt napon belül megküld a fenntartónak. A megállapodás tartalmazza

- a) az ellátás várható időtartamát,
- b) a szolgáltatások formáját és módját,
- c) a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat.

(5) Az intézményvezetőnek az ellátásra jogosult gyermek, illetve fiatal felnőtt azonnali elhelyezéséről kell gondoskodnia

- a) az elhelyezés azonnali végrehajtását elrendelő határozat,
- b) a soron kívüli elhelyezésre vonatkozó indokolt kérelem

alapján.

(6) Nem állami fenntartású intézmény esetén az ellátás igénybevételéről az intézményt fenntartó, vagy az általa megbízott személy és az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője megállapodást köt. A megállapodás a (4) bekezdésben foglaltakon túl tartalmazza az ellátás kezdetének időpontját és a megszüntetésének lehetséges módját.

Tájékoztatási kötelezettség

33. § (1) A személyes gondoskodás feltételeiről a kérelem benyújtásakor a kérelmezőt tájékoztatni kell.

---

³⁶⁰⁷ A 32. § a 2002: IX. törvény 19. §-ával megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadók.

(2) A személyes gondoskodást nyújtó ellátás esetén az ellátás megkezdésekor az ellátásra jogosult gyermeket és törvényes képviselőjét, illetve a fiatal felnőttet tájékoztatni kell

a) az ellátás tartamáról és feltételeiről,

b) az intézmény által vezetett, reá vonatkozó nyilvántartásokról,

c) az 50. és az 57. §-ok szerinti személyes gondoskodást nyújtó ellátásnál (a továbbiakban: bentlakásos gyermekintézmény), valamint a 49. és 54. §-ok szerinti személyes gondoskodást nyújtó ellátásnál az ellátásra jogosult gyermek, fiatal felnőtt és hozzátartozói közötti kapcsolattartásról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről,

d) az érték- és vagyongörzés módjáról,

e) az intézmény házirendjéről,

f) panaszjoga gyakorlásának módjáról,

g) a fizetendő térítési, illetve gondozási díjról,

h)³⁷⁰⁸ a jogosult jogait és érdekeit képviselő érdekképviseleti fórumról.

(3) Az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőtt köteles

a)³⁸⁰⁹ a (2) bekezdésben meghatározott tájékoztatás megtörténtéről nyilatkozni,

b)³⁹¹⁰ az e törvény alapján vezetett intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,

c) nyilatkozni a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról.

Az ellátás megszüntetésének módja

37/A. §⁴⁰²⁰ (1) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a személyes gondoskodást nyújtó ellátás megszűnik

a) a határozott idejű elhelyezés esetén a megjelölt időtartam – illetve a meghosszabbított időtartam – leteltével,

b) a jogosultsági feltételek megszűnésével.

(2) Az önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás megszűnését a jogosult, illetve törvényes képviselője kezdeményezheti, melynek alapján az intézményvezető az ellátást megszünteti. Az ellátás a megegyezés időpontjában, illetve ennek hiányában a megállapodásban foglaltak szerint szűnik meg.

(3) Az intézményvezető az önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei már nem állnak fenn.

(4) Az intézményvezető az önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás megszüntetéséről, illetve az ellene tehető panaszról írásban értesíti a jogosultat, illetve törvényes képviselőjét. Egyet nem értés esetén a jogosult, illetve törvényes képviselője az értesítés

³⁷⁰⁸ A 33. § (2) bekezdésének h) pontját a 2002: IX. törvény 20. § (1) bekezdése iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

³⁸⁰⁹ A 33. § (3) bekezdésének a) pontja a 2002: IX. törvény 20. § (2) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

³⁹¹⁰ A 33. § (3) bekezdésének b) pontja a 2002: IX. törvény 20. § (2) bekezdésével megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

⁴⁰²⁰ A 37/A. §-t és alcímét a 2002: IX. törvény 23. §-a iktatta a szövegbe, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat. A fenntartó végrehajtható határozataig az ellátást biztosítani kell.

(5) Ha az ellátást a 32. § (1) bekezdésének *a)* vagy *b)* pontja alapozza meg, az ellátást csak határozat szüntetheti meg.

***A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működésének engedélyezése*⁴¹⁸⁷**

98. § (1)⁴²⁸⁸ Az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltétellel rendelkező bármely, az 5. § *s)* pontja szerinti természetes személy, jogi személy és jogi személyiség nélküli gazdasági társaság folytathat gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet, illetve ennek érdekében intézményt létesíthet, helyettes szülőt foglalkoztathat, illetve helyettes szülői vagy nevelőszülői hálózatot működtethet.

(2) A gyermekvédelmi szolgáltatás keretében nem végezhető olyan szolgáltató tevékenység, amelyet jogszabály kizárólagosan állami szerv hatáskörébe utal.

99. §⁴³⁸⁹ (1) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységnek meg kell felelnie az e törvényben és a szakmai szabályokban foglalt követelményeknek.

(2) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység keretében szolgáltatást csak a külön jogszabályban meghatározott képesítésű személy végezhet.

100. § (1)⁴⁴⁹⁰ A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység működési engedélyhez kötött. A működési engedélyezés részletes szabályait külön jogszabály határozza meg.

(2)⁴⁵⁹¹ A működési engedély kiadásáról – a fenntartó kérelmére – a működést engedélyező szerv dönt.

(3)⁴⁶⁹² A működést engedélyező szerv ellenőrzi, hogy a szolgáltató tevékenységet a működési engedélyben és a jogszabályokban foglaltaknak megfelelően végzik-e.

(4)⁴⁷⁹³ A működést engedélyező szerv – külön jogszabályban foglaltak szerint – a működési engedélyt visszavonja, ha a szolgáltató tevékenység nem felel meg a jogszabályokban, illetve a működési engedélyben foglaltaknak.

(5)⁴⁸⁹⁴ Az otthont nyújtó ellátás nevelőszülő, illetve gyermekotthon által történő biztosítása esetén az ellátottak száma éves átlagban nem haladhatja meg a fenntartó által működtetett – a működési engedélyben meghatározott – nevelőszülői, illetve gyermekotthoni összférfőhelyszám 100%-át.

A csecsemő- és kisgyermek gondozás-nevelés alapelvei

A gondozás és nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

⁴¹⁸⁷ A 98. §-t megelőző alcím a 2002: IX. törvény 71. §-ával megállapított szöveg.

⁴²⁸⁸ A 98. § (1) bekezdése a 2004: XXVI. törvény 29. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁸⁹ A 99. § a 2002: IX. törvény 72. §-ával megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

⁴⁴⁹⁰ A 100. § (1) bekezdése a 2002: IX. törvény 73. §-ával megállapított szöveg, e módosító törvény 106. § (1) bekezdése alapján a 2003. január 1-je után indult ügyekben kell alkalmazni, a folyamatban levő első- és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

⁴⁵⁹¹ A 100. § (2) bekezdése a 2006: CXVII. törvény 27. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁶⁹² A 100. § (3) bekezdése a 2004: CXXXVI. törvény 59. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁷⁹³ A 100. § (4) bekezdését a 2004: CXXXVI. törvény 59. § (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁸⁹⁴ A 100. § (5) bekezdését a 2006: CXVII. törvény 27. § (2) bekezdése iktatta be.

A gondozó meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését

A biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése. Az ismétlődés tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez a napi események sorában, növeli a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását.

A csecsemő- és kisgyermek gondozás-nevelés feladatai

A gondozás-nevelés feladata a gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, a fejlődés elősegítése.

- 1. Az egészséges testi fejlődés elősegítése*
- 2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése*
- 3. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése*

A megvalósítás módja, módszerei

A házi gyermekfelügyelet iránti igény felvétele, a gyermek törvényes képviselőjének saját kérésére, vagy az orvos, a védőnő, a kórház, a családgondozó, a gyermekvédelmi osztály, a gyámhatóság jelzése alapján történik.

Az Egyesített Bölcsődék vezetője,/ vagy a szervezeten belül kijelölt személy / minden esetben látogatást tesz, a család otthonában, ahol megbeszéljük segítség módját, időtartamát. Tájékoztatja a családot a szolgáltatás feltételeiről, térítési díjáról, megállapodnak a gondozónő által biztosított szolgáltatás részleteiben.

Kérelem esetén az intézmény vezető kezdeményezi a Szociális és Egészségügyi Bizottságnál a térítési díj csökkentését vagy elengedését.

A második látogatáskor bemutatja a házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónőt.

A gondozónő feladata a 0 - 6 éves, illetve a tankötelezettség végéig 18 év gyermekek otthonában az egészséges fejlődést biztosító gondozás- nevelés, segítése a családdal együttműködve, illetve bizonyos esetekben a család otthonában a gyermek(ek) gondozása – nevelése, felügyelete.

Munkája során alkalmazkodik a család napirendjéhez, kulturális szokásaihoz, de mindezek mellett képviseli a korszerű csecsemő- és kisgyermekellátás elveit, szakmai értékeit, a gyermek életkorának, szükségleteinek elsődleges figyelembevételével.

Erősíti, támogatja a szülői szerepek kialakulását, az esetleges testvér kapcsolatokat.

A szülővel való együtt gondozás estén segítséget nyújt a gyermek(ek) ellátásában, közreműködik a szülő és gyermek közötti pozitív élmények megélésében, megerősítésében.

A szülő akadályoztatása estén betartja a kialakított napirendet, a csecsemő- és kisgyermek testi és pszichés fejlődésének elősegítésére, követésére, értékelésére alkalmas pedagógiai, pszichológiai egészségügyi és gondozástechnikai ismeretei birtokában segíti a gyermek harmonikus fejlődését, az aktivitás, a kreativitás és az önállóság alakulását.

A gyermek betegsége estén / *láz, hasmenés, hányás baleseti sérülés stb.* / haladéktalanul elsősegélyt nyújt, / *lázcsillapítás, itatás, diéta, sebellátás, a gyermek megnyugtatása* / értesíti a szülőt, szükség esetén haladéktalanul gondoskodik a gyermek mielőbbi orvosi ellátásáról.

Minden esetben tájékoztatja a szülőt a távollétében történetekről.

A házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónő napi feladatai:

- 1. Közreműködik, tanácsot ad a gyermek pszichoszomatikus fejlődését elősegítő napirend kialakításához.**
- 2. A nyugodt étkezéshez (szoptatáshoz) szükséges tárgyi, környezeti feltételek megteremtése, segítése szükség esetén a gyermek etetése.**
- 3. A gyermek alkalom szerinti pelenkázásának, öltöztetésének segítése, vagy annak elvégzése.**
- 4. Nyugodt alvást biztosító feltételek megteremtése.**
- 5. Fürdetéshez szükséges eszközök előkészítése, a gyermek fürdetésének segítése, vagy a gyermekfürdetése.**
- 6. A gyermek életkorának, fejlettségének megfelelő napirend, játszóhely és játéktevékenység megszervezése, a szülők figyelmének felhívása a gyermek korának megfelelő eszközökre, játékokra.**
- 7. A gyermek etetéséhez, korának megfelelő táplálék szükség szerinti elkészítésben való segítség, vagy annak elkészítése, a gyermek etetése.**
- 8. A gyermek levegőztetése az időjárásnak megfelelően.**
- 9. Figyelemmel kíséri a gyermek testi, mozgás, értelmi, érzelmi fejlődését.**

10. Figyeli a gyermekorvos, védőnő tanácsait, a preventív szűrések, kötelező oltások fontosságát, időpontját a szülővel tudatosítja, közreműködik az azokon való részvételen.

A gondozónő köteles a munkáltatójával kötött megállapodáshoz tartani magát.

- vezeti a gondozási naplót, a család számára esemény naplót vezet, a gyermek fejlődésének regisztrálásáról, az étkezések számáról, mennyiségéről, a napi eseményekről
- minden rendkívüli eseményről haladéktalanul tájékoztatja a munkáltatóját
- szükség esetén jelzéssel él, a család működésének biztosítását szolgáló támogatások szükségessége érdekében
- köteles titoktartásával a családtagok és a gyermek személyiségi jogait tiszteletben tartani.
- a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve köteles jelezni, bántalmazásra, elhanyagolásra utaló jeleket, sérüléseket észlel.
- köteles példamutató magatartásával és szakmai tudásával hivatása, munkáltatója jó hírnevét védeni.
- ismernie kell a kompetencia határait, csak olyan munkát vállalhat fel, amit ismeretei alapján biztonsággal el tud látni
- együttműködik a családdal kapcsolatba került szolgáltatókkal / védőnő, gyermekorvos, gyejo – csk családgondozó stb./

A házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónő jogai:

- munkájával kapcsolatban megilleti az a jog, hogy hozzájusson a szükséges információkhoz
- munkája során a gyermekek érdekeit tartja elsődlegesnek, de ez nem sértheti, egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit és jogait
- a gondozónő munkája során közfeladatot ellátó személynek minősül, védelemre jogosult a vele jogsértő, etikátlan bánásmóddal szemben.

A házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónőnek nem feladata, a gyermek ruházatának tisztántartása, a lakás takarítása, rendben tartása, a szülők gyermekellátáson, munkaidőn túli kéréseinek teljesítése.

SZÜLŐ TÁJÉKOZTATÓ A HÁZI GYERMEKFELÜGYELETET ELLÁTÓ

GONDOZÓNŐ FELADATÁRÓL, JOGAI RÓL

11. Közreműködik, tanácsot ad a gyermek pszichoszomatikus fejlődését elősegítő napirend kialakításához.
12. A nyugodt étkezéshez (szoptatáshoz) szükséges tárgyi, környezeti feltételek megteremtése, segítése szükség esetén a gyermek etetése.
13. A gyermek alkalom szerinti pelenkázásának, öltöztetésének segítése, vagy annak elvégzése.
14. Nyugodt alvást biztosító feltételek megteremtése.
15. Fürdetéshez szükséges eszközök előkészítése, a gyermek fürdetésének segítése, vagy a gyermekfürdetése.

16. A gyermek életkorának, fejlettségének megfelelő napirend, játszóhely és játéktevékenység megszervezése, a szülők figyelmének felhívása a gyermek korának megfelelő eszközökre, játékokra.
17. A gyermek etetéséhez, korának megfelelő táplálék szükség szerinti elkészítésben való segítség, vagy annak elkészítése, a gyermek etetése.
18. A gyermek levegőztetése az időjárásnak megfelelően.
19. Figyelemmel kíséri a gyermek testi, mozgás, értelmi, érzelmi fejlődését
20. Figyeli a gyermekorvos, védőnő tanácsait, a preventív szűrések, kötelező oltások fontosságát, időpontját a szülőkkel tudatosítja, közreműködik az azokon való részvételen.

A gondozónő köteles a munkáltatójával kötött megállapodáshoz tartani magát.

- vezeti a gondozási naplót, a család számára esemény naplót vezet, a gyermek fejlődésének regisztrálásáról, az étkezések számáról, mennyiségéről, a napi eseményekről
- minden rendkívüli eseményről haladéktalanul tájékoztatja az Egyesített Bölcsődék vezetőjét
- szükség esetén jelzéssel él, a család működésének biztosítását szolgáló támogatások szükségessége érdekében
- köteles titoktartásával a családtagok és a gyermek személyiségi jogait tiszteletben tartani.
- a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve köteles jelezni, bántalmazásra, elhanyagolásra utaló jeleket, sérüléseket észlel.
- köteles példamutató magatartásával és szakmai tudásával hivatása, munkáltatója jó hírnevét védeni.
- ismernie kell a kompetencia határait, csak olyan munkát vállalhat fel, amit ismeretei alapján biztonsággal el tud látni

A házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónő jogai:

- munkájával kapcsolatban megilleti az a jog, hogy hozzájusson a szükséges információkhoz
- munkája során a gyermekek érdekeit tartja elsődlegesnek, de ez nem sértheti, egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit és jogait
- a gondozónő munkája során közfeladatot ellátó személynek minősül, védelemre jogosult a vele jogsértő, etikátlan bánásmóddal szemben.

A házi gyermekfelügyeletet ellátó gondozónőnek nem feladata, a gyermek ruházatának tisztántartása, a lakás takarítása, rendben tartása, a szülők gyermekellátáson, munkaidőn túli kéréseinek teljesítése.

Szakmai szervezeti információk

Engedélyezett létszám: 3 fő

Rendelkeznek a 15/1998. NM. rendelet 2. mellékletében előírt szakmai végzettséggel

Munkájukat a JEB vezetőjének közvetlen irányítása alatt végzik.

Érdekvédelem: Az 1997. XXXI. Tv. 36.§ szerint

36. § (1) ⁴⁹A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumánál

a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,

b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

(2) ⁵⁰Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a gyermek, illetve fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Budapest, 200

.....
Scheer Ferencné
Intézményvezető

1 példányt átvettem.

.....
igénybevevő

IX. számú adatlap

A gyermekjóléti alapellátásban részesülő gyermekről (Gyvt. 139. §)

(Az ellátó személy vagy az intézmény vezetője tölti ki.)

A nyilvántartásba vétel időpontja: .....

1. A személyes gondoskodás formája:
– gyermekjóléti szolgáltatás

⁴⁹ A 36. § (1) bekezdésének felvezető szövegrésze a 2003: IV. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰ A 36. § (2) bekezdése a 2002: IX. törvény 108. § (2) bekezdésének a) pontja és a 2004: XXVI. törvény 94. § (3) bekezdése c) pontjának cb) alpontja, valamint a 2004: CXXXVI. törvény 73. § (2) bekezdésének b) pontja szerint módosított szöveg.

- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása

2. A gyermek személyi adatai:
  - Név: .....
  - Születési hely, idő: .....
  - Állampolgárság (menekült, bevándorolt, letelepedett) .....
  - Anyja neve: .....
  - Lakóhely: .....
  - Tartózkodási hely: .....

3. A törvényes képviselő személyi adatai:
  - Név: .....
  - Születési hely, idő: .....
  - Állampolgárság (menekült, bevándorolt, letelepedett) .....
  - Anyja neve: .....
  - Lakóhely: .....
  - Tartózkodási hely: .....

4. A szülők személyi adatai:
  - Anyja neve: .....
  - Születési hely, idő: .....
  - Állampolgárság (menekült, bevándorolt, letelepedett) .....
  - Anyja neve: .....
  - Lakóhely: .....
  - Tartózkodási hely: .....
  - Apa neve: .....
  - Születési hely, idő: .....
  - Anyja neve: .....
  - Lakóhely: .....
  - Tartózkodási hely: .....

5. Határozat:
  - Határozatot hozó szerv neve: .....
  - Határozat száma: .....
  - Kelte: .....
  - Jogerős: .....

6. A gondozási/térítési díj adatai:
  - Fizetésre kötelezett neve: .....
  - A díj összege: ..... Ft
  - Díjfizetés kezdete: .....
  - Vége: .....
  - A hátralék összege: .....
  - Végrehajtási intézkedés időpontja: .....

Normatív étkezési kedvezményit igénybe vett

7.
  - 50%
  - ingyenes

8. A felülvizsgálat adatai:
  - A felülvizsgálatot végző szerv neve: .....
  - Ideje: .....

Eredménye: .....
 Ideje: .....
 Eredménye: .....
 Ideje: .....
 Eredménye: .....
 Ideje: .....
 Eredménye: .....
 Ideje: .....
 Eredménye: .....
 Ideje: .....
 Eredménye: .....

9. A megszűnés adatai:
 Határozat száma: .....
 Kelte: .....
 Jogerős: .....
10. Hatósági kötelezés nélkül igénybe vett szolgáltatás megszűnésének
 Időpontja: .....
 Oka: .....

HAVI ZÁRÁS

Az ellátásra jogosultak száma a hónap folyamán:	
Az ellátással kapcsolatos látogatások száma:	
Az ellátásra fordított összes idő fél órára kerekítve:	

.....
 a gondozó aláírása

.....
 az ellátást nyújtó szervezet vezetőjének aláírása

GONDOZÁSI NAPLÓ

**Gondozott neve:..... Születési idő:..... Gondozó
 neve:.....**

Sor szám:	Dátum:	Az ellátott neve:	Az ellátás		
			A tevékenység leírása:	Ráfordított idő:	A törvényes képviselő aláírása:

A házi gyermekfelügyeletet ellátók rendelkeznek a 15/1998. NM. rendelet 2. mellékletében előírt szakmai végzettséggel

4. Házi gyermekfelügyelet   nevelő

felsőfokú szociális alapképzés, pedagógus

szakgondozó (hivatásos)	bölcsődei szakgondozó (OKJ), csecsemő- és kisgyermekgondozó (OKJ), csecsemő- és kisgyermeknevelő-gondozó (OKJ), kisgyermekgondozó, -nevelő (OKJ), csecsemő- és gyermekápoló (OKJ), gyermek- és ifjúsági felügyelő I. (OKJ), gyógypedagógiai asszisztens (OKJ)
gondozó	csecsemő- és gyermekgondozó (OKJ), gyermek- és ifjúsági felügyelő II. (OKJ), pedagógiai asszisztens (OKJ), házi időszakos gyermekgondozó (OKJ), gyermek- és ifjúsági felügyelő (OKJ)
segédgondozó	alapfokú iskolai végzettség, dajka (OKJ), óvodai dajka (OKJ)

Érdekvédelem: Az 1997. XXXI. Tv. 36.§ szerint

36. § (1) ⁵¹A gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél vagy érdekképviselői fórumánál

a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,

b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

(2) ⁵²Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a gyermek, illetve fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

Gyermekbántalmazás

KÉZIKÖNYV A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓK SZÁMÁRA A GYERMEKEKKEL SZEMBENI ROSSZ BÁNÁSMÓDDAL KAPCSOLATOS ESTEK ELLÁTÁSÁHOZ ÉS KEZELÉSÉHEZ

⁵¹ A 36. § (1) bekezdésének felvezető szövegrésze a 2003: IV. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

⁵² A 36. § (2) bekezdése a 2002: IX. törvény 108. § (2) bekezdésének a) pontja és a 2004: XXVI. törvény 94. § (3) bekezdése c) pontjának cb) alpontja, valamint a 2004: CXXXVI. törvény 73. § (2) bekezdésének b) pontja szerint módosított szöveg.

I. Alapvető fogalmak meghatározása

1.) A gyermekbántalmazás és a gyermek veszélyeztetettségének kapcsolata

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI.tv. (továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény) 5.§.-a szerint a **veszélyeztetettség** olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza”.

A gyermekbántalmazás a gyermek veszélyeztetettségének egyik megnyilvánulási formája, de a gyermek veszélyeztetettsége bántalmazás nélkül is megvalósulhat, így például a gyermek magatartása, a szülő egészségi állapota, anyagi körülménye, életvitele lehet veszélyeztető körülmény anélkül, hogy ez a gyermek bántalmazását is jelentené.

A **gyermek bántalmazása** alatt azt értjük, ha valaki(k) sérülést okoz(nak) a gyermeknek, vagy a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt, történést szándékosan nem akadályozza(ák) meg. Ez a gyermek további életére kiható, jelentős mértékű sérülés lehet testi, érzelmi, erkölcsi, szellemi, egészségügyi jellegű, illetve a gyermek méltóságát sértő, személyiségfejlődését károsan befolyásoló. A gyermekeket érheti bántalmazás családon belül, intézményi keretek között vagy - ritkább esetben - lehetnek idegen személy által okozott bántalmazás szenvedő alanyai is.

A gyermekbántalmazás, vagy elhanyagolás magában foglal minden olyan fizikai, érzelmi bánásmódot, melynek eredménye a gyermek egészségének, fejlődésének, méltóságának valós, vagy potenciális sérülése.

A magyar jogrendszerben nincs pontos meghatározás arra vonatkozóan, milyen eset minősül gyermekbántalmazásnak, elhanyagolásnak, a szakemberek között is vita van e tekintetben. A **WHO definícióját tartjuk elfogadhatónak:**

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

A rossz bánásmód lehet fizikai, érzelmi, szexuális és egyéb jellegű, és megvalósulhat aktív (cselekvő) és passzív (elhanyagoló) magatartással, a gyermeket rossz bánásmód érheti családon belül, illetve családon kívül.

5

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében.

Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett.

Jelentheti az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó iskolai követelmények).

Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának.

Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megalégedettségét szolgálja.

Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik:

- egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra,
- a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában,
- a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

A gyermekbántalmazás különleges esetei

Méhmagzatot károsító magatartás, amikor a várandós anya – az erről való felvilágosítás ellenére - életmódjával magzata egészségét veszélyezteti, - így elsősorban a terhesség alatti drog és alkoholfogyasztás, a mértéktelen dohányzás, a prostitúció tartozhat ide. A várandós anya bántalmazása, a nem gondozott, titkolt terhesség is árthat a méhmagzatnak.

Ebbe a csoportba sorolandó az **újszülöttgyilkosság**, amikor az anya (általában titkolt terhességet követően) közvetlenül a szülés után, illetve néhány órán belül az újszülött halálát okozza tevőlegesen, vagy magára hagyással.

Oktatási-, nevelési elhanyagolás, amely az iskolalátogatási kötelezettség elhanyagolását, vagy a rendelkezésre álló és javasolt speciális képzési, fejlesztési, egészségügyi szolgálatok igénybevételének elmulasztását jelenti.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermek**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt

kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Rendszer abúzusról beszélünk, ha a gyermekek védelmét szolgáló tevékenység, vagy rendszer nem létezik, vagy diszfunkcionálisan működik, ezzel hozzájárul a bántalmazás, elhanyagolás megelőzésének elmulasztásához, késedelmes elhárításához, vagy be nem avatkozásával a folyamatos károsodáshoz. Ide kell sorolni a gyermekek védelmére, gondozására, ellátására létrehozott **ellátórendszeren belüli** rossz bánásmódot (például oktatásban, egészségügyben, gyermekvédelmi ellátásban).

Ebbe a körbe tartozik a gyermek tájékoztatásához és véleménynyilvánításhoz fűződő jogainak figyelmen kívül hagyása, vagy megtagadása, a szülőktől való indokolatlan elválasztás. Nincsenek meghatározva olyan egyértelmű kritériumok, amelyekre támaszkodni lehet annak megítélésében, hogy mi minősül jelentős mértékű, vagy nagyon súlyos sérülésnek. A nem megfelelő, rossz bánásmód súlyosságának vizsgálatakor figyelembe vehető a fizikai károkozás foka és mértéke, a bántalmazás és hanyag bánásmód időtartama és gyakorisága, az előre megfontoltság mértéke, a fenyegetés, kényszerítés, szokatlan elemek megjelenése a gyermek szexuális bántalmazásával kapcsolatosan. Néha egyetlen traumát okozó esemény is jelentős kárt okozhat, például fizikai támadás, fojtogatás, vagy mérgezés. Gyakrabban előfordul, hogy több károsító esemény következtében keletkezik jelentős mértékű sérülés. Ezek az események megzavarják, megváltoztatják vagy lerombolják a gyermek fizikai és/vagy pszichés fejlődését.

2.) A gyermekekkel szembeni rossz bánásmód háttere, okai, körülményei a családon belül

Az áldozattá válás esélyében nincs különbség fiúk és lányok között. Vannak olyan megfigyelések, melyek szerint nagyobb valószínűséggel érintettek az elsőszülött gyermekek. Többgyermekes családban gyakran előfordul, hogy az erőszak csak az egyik gyermek ellen irányul. Fiatal szülők esetében a kisebb gyermekek esélye nagyobb az áldozattá válásra, hiszen kiszolgáltatottabbak és kevésbé képesek segítségkérésre. A csecsemők veszélyeztetettségét különösen fokozza a tény, hogy nem tudnak jelezni, beszélni. Leggyakrabban a 2 évesnél fiatalabbak esnek fizikai erőszak áldozatául, de 1 éves kor után már ritka az erőszaktól származó halálestet.

A nemzetközi adatok és kutatások szerint a fogyatékkal élő gyermekek fokozottabban vannak kitéve az abúzus veszélyének. A halmozott fogyatékoság további rizikót jelent, mivel az irántuk tanúsított türelem és az elfogadásuk is zavart szenvedhet, emellett kevésbé képesek visszautasítani, vagy elkerülni a bántalmazást. Kommunikációs problémáik miatt jelzéseiket sem mindig érti a környezet.

A gyermeket családon belül többnyire a szülő, vagy a szülőnek a gyermekkel (is) együtt élő, vele azonban vérségi kapcsolatban nem lévő élettársa bántalmazza. A testvérek közötti bántalmazás általában nem ölt patológiás jelleget, bár erre is találunk példát. A fiatalabb szülők gyakrabban bántalmazzák gyermeküket, mint az idősebbek. A bántalmazó családokban többnyire mindkét szülő bántalmazza és/vagy elhanyagolja a gyermeket. A férfiak gyakrabban követnek el nemi illetve fizikai erőszakot, testi fenyegetést, a nők pedig mérgezést, fojtogatást.

A **Münchausen by proxy** szindróma is inkább nőkre jellemző (ilyenkor a tüneteket a szülő, általában az anya idézi elő, s ugyanő az, aki az orvosnál előadja a gyermeke betegségéről szóló – hamis – információkat).

A bántalmazó szülők többnyire nem szenvednek pszichiátriai betegségben, bár sokuknál mutatható ki személyiségzavar, így pl. fokozott agresszivitás, a szokásostól eltérő szexuális viselkedés. A gyermekbántalmazás minden társadalmi rétegben előfordul, de vannak fokozott figyelemre okot adó családi és egyéni rizikófaktorok. A magasabb társadalmi helyzetű családok esetében nem feltétlenül kevesebb a bántalmazás, a visszaélés, azonban felfedésük és a gyermek védelme azonban nehezebb. Ezek a családok ugyanis tájékozottabbak, jobb

érdekérvényesítők. A szakemberek kevésbé gyanakodnak rájuk, esetleg a szülők társadalmi helyzete miatt jobban félnek eleget tenni jelentési kötelezettségüknek.

A gyermek családon belüli bántalmazásának esélye sokszorosára növekszik, ha valamely szülője gyermekkorában maga is erőszak áldozata volt. Az anya, aki gyermekkorában áldozattá vált, a tanult viselkedésminták, a zavart kötődés miatt, hajlamosabb saját gyermeke bántalmazására. Ezen anyák több mint egyharmada a szóban forgó bántalmazást leszámítva igen lelkiismeretesen gondolja, neveli gyermekét, más formában nem bántja.

Az erőszak lehetőségét növelő rizikófaktorok

Családi tényezők

- a) szociális depriváció (szegénység, hajléktalanság, munkanélküliség)
- b) erőszak a családtörténetben (a szülő bántalmazott, vagy elhanyagolt gyermek volt)
- c) egyedülálló, különélő szülők
- d) mostohaszülő, bizonytalan kapcsolódású élettárs, partner
- e) szüléskor az anya 18 évesnél fiatalabb
- f) az anya rövidebb-hosszabb időre külön él a gyermektől
- g) zavarok a családi kapcsolatrendszerben

A szülő személyiségével összefüggő problémák

- a) a szülő közömbös, vagy éppen túl aggódó, intoleráns a gyermekkel
- b) mentális betegség, alkohol-, vagy drogfüggőség, deviáns magatartás

A gyermekkel kapcsolatos tényezők

- a) koraszülött, kis súlyú gyermek
- b) az újszülöttet több mint 24 órára elválasztották az anyától
- c) két gyermek születése között kevesebb, mint 18 hónap telt el
- d) testi, vagy értelmi fogyatékkal élő, illetve krónikus beteg (szellemi vagy fizikai) gyermek
- e) nehezen kezelhető gyermek

Itt újra hangsúlyozni kell, hogy több rizikófaktor jelenléte sem vezet szükségszerűen bántalmazáshoz, elhanyagoláshoz. Nagyon kedvezőtlen körülmények között is élnek gyermekek harmonikus, szerető, védelmező légkörben, ugyanakkor előfordul, hogy optimálisnak látszó és kiegyensúlyozott családban is megtörténik a gyermek bántalmazása.

2. 1.) Megelőzés és felismerés

A gyermek elhanyagolásának, a rossz bánásmódnak a jeleit, azok a szakemberek észlelhetik elsődlegesen, akik napi kapcsolatban vannak a gyermekkel, vagy akik ismerik a családot, gyermeket (gondozónő, pedagógus, orvos, védőnő).

Fontos, hogy a gyermekekkel foglalkozó szakemberek olyan kapcsolatba kerüljenek a családdal, hogy a rizikófaktorok és jelek felismerhetőek legyenek számukra.

A gyermekjóléti szolgálatnak mindenkor feladata, hogy segítse a jelzőrendszer tagjait a gyermekbántalmazás felismerésében, feltárásában. Egy adott eset kapcsán a legmegfelelőbb segítség kifejtése érdekében nyújtson folyamatos konzultációs lehetőséget és szakmai tájékoztatást a tagok számára. A jelzést követően célszerű szakmaközi esetmegbeszélésen tisztázni a felmerült gyanút.

Fontos hangsúlyozni, hogy a jelek sokszor nem egyértelműek, a bántalmazástól nagyon távoli kontextusban is megjelenhetnek. Az áldozattól nem várhatjuk a gyanú megerősítését, így a szakember könnyen elbizonytalanodhat. Nehezíti helyzetét, hogy – főleg elhanyagolás, vagy szexuális bántalmazás esetén – a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét. A bántalmazás jelei a gyermek életkorával is eltérő formákat ölthetnek. A pubertás korban még nehezebbé válik a viselkedésben a deviáns és normális magatartás elkülönítése. A gyanújelek lehetnek általánosak, specifikusak. Jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli, érzelmi szinteken.

Felismerést segítő jelek

- Külső jelek, jellegzetes sérülések
- Testi-szellemi fejlődés elmaradása
- Gyermekek viselkedésének inadekvát módja (félénk, visszahúzódó v. éppen agresszív)

A gyanújelek jelentős részét a védőnő, családorvos, gyermekorvos, a bölcsődei gondozónő, óvodapedagógus, iskolai pedagógus észleli, melyről jelzést ad a gyermekjóléti szolgálat felé.

A bántalmazás formái - elhanyagolás és mulasztás

- csecsemő, kisgyermek magára hagyása, bezárása,
  - gondozás, gondoskodás, etetés, öltöztetés, egészségügyi megelőzés, gyógykezelés, ápolás tartós elmulasztása,
  - a mozgás és játéktér megvonása, játékok biztosításának hiánya
  - **fizikai** – rázás, rángatás, lökdösés, rúgás, megszorítás, sarokba állítás, térdepeltetés, hideg vízzel leöntés, pofozás, csipkedés, égetés, elcsúfítás, megcsönkítés, tárgyak dobálása, fegyverhasználat
  - **érzelmi** – lealacsonyítás, kigúnyolás, csúfolás, figyelmen kívül hagyás, elutasítás, lekicsinylés, kritizálás, elszigetelés, terrorizálás, állandó durva szidalmazás, kiabálás, ijesztgetés, indokolatlan és súlyos büntetés, erőszakkal való fenyegetés, kedvenc játéknak - átmeneti tárgynak elvétele, elzárása
  - **szexuális** – nem kívánt érintés, rágalmazás, kieroszakolt, fájdalmat okozó behatolás szex, vagy pornó filmek nézése, tanúja közöskedésnek, vagy szexuális aktivitásnak
  - **egyéb formák** – koldulásra, lopásra, prostitúcióra, hazugságra kényszerítés, korának nem megfelelő, ill. rendszeres megterhelő munka végeztetése
- Veszélyeztető tényezők - nem kívánt, vagy titkolt terhesség,
- rossz családi légkör, feszültség a családtagok között,
  - a család szorongatott, megoldhatatlannak látszó rossz szociális helyzete, társadalmi hátránya,
  - alkoholizálás, droghasználat, egyéb szenvedélybetegség, - függőség,
  - agresszivitás,
  - túl fiatal szülő,
  - a szülő maga is bántalmazott volt,
  - anya depressziója, szorongása,
  - egyéb személyiségtorzulással járó pszichés eredetű betegség,
  - felbomlott házasság, kapcsolattartási probléma,
  - a szülő pozitív családmodelljének hiánya

Előfordul, hogy a vér szerinti szülő, vagy nevelőszülő agressziója a családban csak egy bizonyos gyermekre irányul, aki általában fogyatékos, vagy a szülő valós, vagy vélt elvárásainak megfelelni nem tudó, vagy a szülőt valami/ esetleg rejtett ok/ miatt különösen irritáló gyermekről van szó.

10

2. 2.) A gyermek elhanyagolásának, a rossz bánásmódnak jelei

Gyermeknél észlelhető általános viselkedési gyanújelek

- kifejezéstelen arc, üres tekintet, szemkontaktus hiánya
- feltűnően készséges, túlságosan alázkodó, engedékeny viselkedés
- túlságosan éber, vibráló, agresszív, válogatás nélkül figyelmet követelő ún. acting out
- a gyermek szokatlanul félénk, riadt, túlérzékeny a környezeti hatásokkal szemben
- bizalmatlan, különösen a közel állókkal szemben, fél a szülőtől
- különös félelem bizonyos személyektől, vagy bizonyos típusú emberektől, pl.: férfiak, katonák stb.
- elmenekülés otthonról
- alvászavarok, evészavarok
- regresszív viselkedés (alacsonyabb életkornak megfelelő viselkedéshez való visszatérés, pl. ujjszopás, ágybavizelés stb.)

- kivonulás, mindenek kivül maradás, elutasítás
- koraérett magatartás
- droghasználat
- depresszió, büntudat, szégyenérzet
- váratlanul bekövetkező változások a viselkedésben
- öngyilkossági készlet, kísérlet

A gyermekközösségben észlelhető viselkedési gyanújelek

- gyenge kapcsolat a kortársakkal, barátokkal, kapcsolatépítési képtelenség
- korai érkezés az iskolába, késői távozás, hiányzás szinte soha, vagy éppen ellenkezőleg gyakori hiányzás
- passzivitás az iskolai és egyéb programokban
- koncentrációs, tanulási nehézségek
- iskolai teljesítmény hirtelen hanyatlása, váratlanul gyenge teljesítmény

Elhanyagolásra, bántalmazásra utaló gyanús szülői magatartás

- védőoltások indokolatlan elmaradása
- orvosi, védőnői, ápolói tanácsok be nem tartása, a diéta elhanyagolása
- kórházba került gyermeket a szülők nem látogatják, nem viszik időben haza
- kórházi látogatáskor italos állapot, kontrollálatlan magatartás
- türelmetlen, agresszív szülő
- apatikus, gyermekével szemkontaktust nem tartó szülő
- túlaggódó, (indokolatlanul) gyakran orvoshoz forduló szülő
- szülő a tényektől függetlenül „másnak, rossznak” tartja a gyermeket
- a sérülés nem egyeztethető össze az előadott történettel
- szülő, vagy gondozó a sérülés után nem fordul azonnal orvoshoz
- a gyermek a sérülésről másképp számol be, mint a szülő
- szoptatás elutasítása, háritása

Az elhanyagolás szomatikus gyanújelei

- alultápláltság, leromlott fizikai-lelki állapot, disztrófia
- erősen kiszáradt, vagy lehűlt állapotban kórházba, rendelésre kerülő gyermek
- ápolatlan, feltűnően piszkos bőr, piszkos, az időjárási viszonyoknak nem megfelelő ruházat
- elhanyagolt bőrfertőzések, impetigo
- rovarcsípések nyomai
- hosszú ideje fennálló dermatitis gluteális (a fenéktáji bőr gyulladós állapota)
- a kórházba rövid időn belül, indokolatlanul leromlott állapotban visszatérő gyermek
- túl gyakran történik a gyermekkel baleset, sérülés, mérgezés
- ismeretlen eredetű eszméletvesztés (agyrázkódás)
- korábbi elhanyagolásra, sebesülésekre utaló jelek

Fizikai bántalmazásra utaló gyanújelek

- a bántalmazás látható nyomai, jelei
- az előzményben korábbi sérülések
- fojtogatás nyoma
- megmagyarázhatatlan, nyilvánvalóan nem baleseti eredetű sérülések
- többszörös különböző időben keletkezett, a gyógyulás különböző stádiumait mutató zúzódások, vérömleny, karmolás,
- verésnyomok, égés, forrázás
- koponya, borda, hosszú csöves csontok nem nyilvánvalóan
- baleseti eredetű törése, régi törésre utaló radiológiai eltérések
- ellentmondásos történet a sérülésről
- a gyermek (szinte szó szerint) ismétli a szülő történetét a sérülésről, cáfolja, hogy probléma van otthon, a korábbi bántalmazást
- nem baleseti jellegű mérgezés
- nem baleseti jellegű égés, forrázás

3.) A gyermekkel szembeni rossz bánásmód és a családon belüli erőszak kapcsolata

A gyermekbántalmazás megvalósulhat családon belül és attól függetlenül is. A családon belüli erőszak egyben gyermekbántalmazásnak is minősül, ha a családtagok közötti erőszakos történéseknek közvetve vagy közvetlenül a családban élő gyermek is szenvedő alanya.

A családon belüli erőszak számos különböző módon fejti ki hatását. Veszélyt jelenthet a még meg sem született gyermekekre is, mivel a várandós anyákat érő támadások igen gyakori formája a fizikai ütés, vagy rúgás, és ezzel a sérülés veszélye áll fenn mind az anya, mind a magzat esetében; a káros hatás ugyanakkor lehet érzelmi jellegű is.

A gyermeket gyakran érik sérülések az erőszakos cselekmények során a bántalmazó részéről szándékosan, vagy oly módon, hogy védelmezni szeretné a bántalmazott felnőttet. A gyermekek személyiségfejlődését negatívan befolyásolhatja, ha tanúi lesznek az egyik szülőt érő fizikai és/vagy érzelmi bántalmazásnak. A felnőtt áldozatok elleni erőszaknak következménye akadályozhatja a bántalmazottat gondozási, nevelési feladataik ellátásában. A családon belüli erőszak esetén különös figyelmet kell fordítani a gyermek érintettségére is. A családon belüli fizikai bántalmazás, még ha nem is a gyermekekre irányul, őt akkor is érinti a bántalmazás, így gyermekbántalmazásról beszélünk. Ezért a gyermekjóléti szolgálat és szükség szerint a gyámhatóság bevonására is szükség van, nem elegendő a rendőrségi intézkedés.

Az Országos Rendőrfőkapitány 13/2003. (III.27.) ORFK intézkedése a családon belüli erőszak kezelésére rendszeres együttműködési és kölcsönös jelzési, intézkedési kötelezettséget ír elő a rendőrség számára a gyermekvédelmi szervekkel. Egyúttal előírja, hogy a rendőrség kössön **együttműködési megállapodást** a városi önkormányzat jegyzőjével és a városi gyámhivatallal, valamint a rendszeresített adatlapon jelezzen a gyermekjóléti szolgálatok felé, ha eljárása során kiskorú veszélyeztetettségét állapította meg.

A Gyermekvédelmi Törvény alapelvei, rendszere, ellátási formái, és a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések a gyermek veszélyeztetettségének – így a rossz bánásmódnak a – megelőzését szolgálják. A törvényben rögzített gyermeki jogok érvényesülése és érvényesítése fontos garanciát jelent a megelőzésre, illetve a bántalmazás ismétlődésének elkerülésére.

A Gyvt. 6.§-a rögzíti a **gyermeknek azt a jogát**, hogy „a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése, egészséges felnevelkedése és jóléte a saját családi környezetében történő nevelkedéssel legyen biztosítva. A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.”

A 6.§ (5) bekezdése szerint „a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. **A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.**”

II. A gyermekvédelmi rendszer és a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer tagjainak kötelezettsége

A Gyermekvédelmi törvény rögzíti a nem gyermekvédelmi alapfeladatot ellátó, de a gyermekvédelemhez kapcsolódó egyes szervek kötelező feladatát, jelzési és együttműködési kötelezettségét.

A gyermekvédelemhez kívülről kapcsolódó egyes szervek számára a Gyermekvédelmi törvény 17.§-a jelzési, együttműködési kötelezettséget állapít meg. Ennek a jelzőrendszernek kell felismernie és jeleznie, ha gyermek bántalmazását, elhanyagolását vagy egyéb veszélyeztetettségét észleli.

Ezek a szervek, személyek:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A jelzőrendszer tagjai kötelesek

a) **jelzéssel élni** a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,

b) **hatósági eljárást** kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ezek a személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek **egymással együttműködni**, és egymást **kölcsönösen tájékoztatni**. Minden szakterületnek a saját kompetenciája szerint kell meghatározni a feladatait.

Gyakran tapasztalható, hogy a gyermekvédelmi feladatot ellátó, vagy ahhoz feladattal kapcsolódó szolgáltatók számára szakmai problémát jelent, hogy elkülönítsék a rossz bánásmódra, illetve a gyermek egyéb veszélyeztetettségére utaló jeleket.

A jelzőrendszerben résztvevő szakembereknek gondot okozhat, hogy jelzéssel éljenek-e a gyermekjóléti szolgálatnál a veszélyeztetettség miatt, vagy hatósági intézkedést kezdeményezzenek-e rossz bánásmód miatt a gyámhatóságnál.

Mit egyen a beteg gyermek?

A betegségek ideje alatt a gyermekek étvágya romlik, így az evést ne is nagyon erőltessük. Mindig csak annyi ételt egyen a gyermek amennyi neki jólesik.

A táplálkozásból fellépő hiányt pótoljuk a **gyakori folyadékbevitellel**.

Naponta többször itassuk meg a gyereket teával, cukros limonádéval.

A folyadékbevitelt ne korlátozzuk, mert a gyermek úgyszólván csak annyit iszik amennyit, kíván.

A gyermek még kevésbé igényli a szilárd táplálékot láz, torokfájás, nyálmirigyduzzanat illetve fültőmirigy-gyulladás esetén.

Gondoljunk bele, hogy ilyen megbetegedések esetén nekünk felnőtteknek sem esik jól a szilárd táplálék rágása és annak a lenyelése.

Ha a gyermek szopik, akkor a gyerek igénye szerint gyakran tegyük mellre és szoptassuk meg. Egyszerre nem fog sokat szopni, mert hamar elfárad mivel a szervezete legyengült a betegség miatt.

Amikor a gyermekünk elkezd enni ne a „nehéz” táplálékokkal kezdjük rögtön az etetését, hanem a könnyen emészthető vitamindús ételeket részesítsük előnyben.

Láz esetén még fontosabb odafigyelni, hogy gyermekünk vitamindús és kalóriadús táplálékot fogyasszon (pl. gyümölcslevek, tej és tejtermékek).

A gyerek étvágyát betegség alatt nagyban befolyásolják az antibiotikumok és az egyéb gyógyszerek. Antibiotikus kezelés alatt a gyereknek adjunk joghurtot, aludttejet, hogy a bélcsatorna normál flóráját megtartsuk.

Leggyakoribb légúti fertőző gyermekbetegségek

Azaz, mitől gyógyul a közös nátha, hörghurut, torokgyulladás, középfülgyulladás, arcüreggyulladás, tüdőgyulladás?

Ahhoz, hogy erre választ adjunk, tudni kell, mi okozza a gyermekkori felső- és alsó légúti betegségeket. Azaz, mi az alapvető különbség a tüsszős mandulagyulladás és a toroklob, a gennyes középfülgyulladás, gennyes arcüreggyulladás és dobüregi, arcüregi váladék felszaporodás, a tüdőgyulladás és a hörghurut kialakulásában? Mitől lesz náthás, kruppos a gyermek?

Ha beteg gyermekét az aggódó szülő orvoshoz viszi, elmaradhatatlan kérdés; mi okozza? Erre az ártalmatlannak tűnő kérdésre az orvosi alapismereteken kívül nagy szüksége van a szakembernek a szülő megfigyelésére, körültekintő beszámolójára.

Régi professzoraink azt tanították, a helyesen felvett anamnézis – kórtörténet – tálcán kínálja számunkra a diagnózist (azaz kórismét). Mivel az orvos és a szülő célja azonos, azaz segíteni akarnak a beteg gyermekeken, nyilvánvaló, hogy együtt kell működniük. Segíteniük kell egymásnak!

Az egyik első útravaló egy medikus számára a „mindenekelőtt ne árts” elv elsajátítása.

Gyakorló orvosként számtalan helyzetben kiderül, milyen nehéz ezt a legjobb szándék mellett is betartani.

Mivel a szülőnek tudnia kell, mit vár el az orvos tőle segítség gyanánt,

meg kell tanítunk – a remélhetőleg minden orvos számára egyértelmű -, laikusok számára némelykor „ködös” fogalmakat.

Az első életévben majdnem minden gyermek átesik lázas betegségen, mely legtöbbször légúti fertőzés következménye, amit az esetek jelentős részében vírusok okoznak. Manapság 100 lázas gyermek közül átlagosan csak 10 gyermeknek van baktérium okozta betegsége, legalább 60 gyermek kap azonban antibiotikum kezelést, feleslegesen.

Körülbelül 50 éve ismerjük az antibiotikumokat, melyekkel a korábban retteget, leggyakrabban halálhoz vezető fertőzéseket gyógyítani tudtuk. (tüdőgyulladás, vérhas, hastífusz...) Mára azonban sikerült elérni, hogy az antibiotikumok zöme hatástalan, és miközben folyamatosan növekszik az ellenálló (rezisztens) baktériumok száma, az új antibiotikumok fejlesztésének határához értünk. A legnagyobb igyekezettel sem sikerül új, hatékony gyógyszercsoportot létrehozni. Ma már minden évben hal meg gyermek olyan fertőzésben, amit olyan baktérium okoz, amely a rendelkezésre álló antibiotikumok mindegyikére rezisztens.

Közös érdekünk tehát, hogy ne éljünk vissza a természet adta lehetőséggel, ne használjuk „túl” az antibiotikumokat, mert a túlzott felhasználás az alapvető oka annak, hogy hatásukat veszítették.

A felesleges kezelés és a sikertelen antibiotikum kezelés áldozatai pedig a gyermekeink! Hiába gondolja az orvos, hogy helyesen cselekszik, ha a szülő elvárásának eleget téve receptet ír, hiába gondolja a szülő, hogy akkor van biztonságban a gyermeke, ha antibiotikumot kap, miközben nagy veszélybe sodorják a gyermeket felesleges kezeléssel!

Próbáljunk a helyes útra térni...

A kórokozók két nagy csoportjával, a baktériumokkal és vírusokkal kell leggyakrabban küzdenünk. A betegségek bakteriális illetve virális eredetének elkülönítése a kezelés szempontjából döntő jelentőségű, mivel a gyermekkori baktériumfertőzések esetén az antibiotikum hasznos, vírusfertőzés esetén hasztalan, sokszor veszélyes lehet.

A baktériumfertőzésben szenvedő gyermekek többnyire nem gyógyulnak meg maguktól és antibiotikum nélkül sok esetben súlyos betegség alakulhat ki. Feleslegesen, vírusfertőzésben adott antibiotikum viszont elősegíti a rezisztens baktériumok kialakulását azáltal, hogy a hasznos, velünk élő, az antibiotikumra érzékeny baktériumokat kipusztítva megfelelő életteret enged a rezisztens törzsek szaporodásának. A felszabadult életterben a rezisztens baktériumnak nem kell küzdeni a többségben lévő érzékeny baktériumokkal, nem kell külön energiát befektetnie, ahogy az antibiotikumra érzékeny baktériumnak sem kellene harcolni az életben maradásért egy antibiotikum mentes környezetben és uralhatná a terepet. Csak úgy, mint egy vegyszerrel kipusztított kertben,

először az igénytelen gyomnövények szaporodnak el, agyonnyomva a nemes növények életkilátásait.

Folytonos dilemmánk, hogy egyfelől a bakteriális fertőzések gyors felismerése és antibiotikum kezelése életet menthet, másfelől az antibiotikumok túlzott és felesleges használata teret enged az antibiotikumra nem-érzékeny baktériumok elszaporodásának.

Ez a tény, egy többnyire magától meggyógyuló gennyes középfülgyulladás vagy torokgyulladás esetén nem okozna nagy veszteséget, de gondoljunk az életet veszélyeztető véráramfertőzésekre! Drámai következménye lehet annak, hogy hiába lövöldözzük ki az egész fegyvertárat, az ellenség páncélja áttörhetetlen, a gyermek élete veszélybe kerülhet korábbi túlbuzgóságunk miatt!

Igencsak meg kell gondolnunk, hogy legnagyobb igyekezetünkkel küzdve a fertőzéssel, helyesen használjuk a lehetőségeinket. Csak akkor és arra lőjünk, aki a valódi ellenség!

Használjuk helyesen az antibiotikumokat bakteriális betegségekből, de ne használjuk őket vírus okozta betegségekből!

A kóreredet felderítéséhez elsősorban fizikális eszközöket kell igénybe venni, melynek alapja a szülő gondos, tényszerű beszámolója, a beteg alapos (ismételt) vizsgálata, valamint orvosi és szülői tapasztalatunk mellett annak a ténynek a szem előtt tartása, hogy a gyermekkori lázzal járó betegségek 90%-át vírus okozza! A közösségbe járó gyermekek évente 10-12 alkalommal betegszenek meg, többnyire télen.

Ezek a betegségek csaknem mindig vírusfertőzés következményei: nátha

orrdugulással és orrfolyással, öblös köhögéssel járó hörghurut, nehézlégzést okozó hörgőcskehurut. Gyakori a vírus okozta gége- és légcsőgyulladás, közismert nevén a krupp. A cseppfertőzéssel, légáramlattal terjedő légúti vírusfertőzéseket zömében az RS vírus, rhino-, adenovírus, parainfluenza- és influenzavírusok okozzák. Többnyire nem tehetünk semmit a vírusok ellen.

Az antibiotikumok hatástalanok, ezért nem segítik elő a gyógyulást! Felesleges használatuk, mint már tudjuk, veszélyes!

Jó hír, hogy ezen vírusbetegségek maguktól, gyógyszerek nélkül elmúlnak.

És a baktériumtól mindig félnünk kell? Természetesen nem! A velünk élő baktériumok nagyrészt nem veszélyesek számunkra. Mindkét fél számára előnyös ez az együttélés. A baktériumok megfelelő életteret kapnak az embertől, akinek egész bélcsatornáját milliárd számban népesítik be,

cserébe segítenek az emésztésben, és létezésükkel távol tartják az ember számára veszélyes, kórokozó baktériumokat.

Ne felejtsük el, a vírusok soha nem ilyen békések, ha jönnek, betegséget okoznak!

Gondot jelentő, gyakori légúti betegségek:

- [középfülgyulladás \(*otitis media*\)](#), streptococcus pneumoniae
- [torokgyulladás \(*tonsillitis acuta*\)](#),
- [arcüreggyulladás \(*sinusitis maxillaris*\)](#),
- [nátha \(*rhinitis acuta*\)](#),
- [bakteriális tüdőgyulladás \(*pneumonia*\)](#),
- [vírusos tüdőgyulladás](#),
- [Atípusos kórokozó okozta "lábonhordott" tüdőgyulladás](#),
- [gége- \(*croup*\) és légcsőgyulladás \(*tracheitis acuta*\)](#),
- [hörgőgyulladás \(*bronchitis acuta*\)](#)

Jogosan merül fel az igény, hogy csökkentsük ezen nagyszámú betegségek előfordulását.

Igen, de hogyan?

Ne járjon a gyermek közösségbe? Jó megoldásnak tűnik, de akkor a szülő nem tud dolgozni, nem beszélve arról, hogy a család is közösségnek számít, ebben a kisközösségben is bekövetkezik a betegségek terjedése. Tömjük vitaminnal, gyógynövénykészítményekkel, homeopátiás szerekkel a gyermeket, hogy ellenállóbb legyen? A vitaminok és a gyógyhatású szerek korlátlan, véletlenszerű, túlzott használata ugyanúgy veszélyes, mint a betegség alatt túladagolt gyulladáscsökkentők, lázcsillapítók mértéktelen használata.

A védekezés, megelőzés jól bevált, biztos módja a védőoltások alkalmazása.

Az, hogy manapság nem kell rettegnünk a torokgyíktól, számarköhögéstől, az a 40 éve rendszeresen alkalmazott csecsemőkori oltásoknak köszönhető. 10 évvel ezelőtt a leggyakoribb gennyes agyhártyagyulladás és bakteriális légúti kórokozó H.influenzae "b" baktérium volt. A rendszeresen alkalmazott védőoltásnak köszönhetően nem kell számolnunk ezzel a kórokozóval.

A légúti betegségek zömét azonban nem tudjuk védőoltással kivédeni. Tudjuk, hogy a legtöbb légúti betegséget a vírusok okozzák. Vírusok milliárdjait üríti a beteg, ugyanakkor néhány vírus elegendő a fertőzéshez. A légúti vírusbetegségek megelőzési lehetősége nagyon korlátozott, de létezik oltás az influenza vírus ellen,

amit már 6 hónapos kortól lehetséges igénybe venni, hogy hatékonyan tudjuk elkerülni a szezonális influenza megbetegedést. A koraszülöttek és fiatal csecsemők rettegett hörgőcske gyulladását és vírusos tüdőgyulladását okozó RS vírus ellen korlátozott számban áll védőoltás rendelkezésünkre, kizárólag a koraszülött csecsemők számára.

Ma a legveszélyesebb légúti bakteriális kórokozó, mely leggyakrabban okozza az 5 év alatti gyermekek középfülgyulladását, tüdőgyulladását, véráramfertőzését, gennyes agyhártyagyulladását, a Streptococcus pneumoniae. Hatékony védekezési lehetőség a S.pneumoniae ellen a védőoltás, melyet választható oltásként kérhet a szülő orvosától a kötelező csecsemőkori oltások mellé.

dr. Kulcsár Andrea
Csecsemő- és gyermekgyógyász
Fertőzőbetegségek szakorvosa
Védőoltási Szaktanácsadó

Gyermek balesetek megelőzése, balesetek betegségek esetén teendők⁵³

Milyen esetekben hívjunk mentőt gyermekekhez?

Ha a gyermek:

- nem lélegzik, fullad
- ébreszthetetlen (eszméletlen), zavart
- görcsöl (rángatózik)
- feltehetően mérgezett
- közlekedési vagy sport balesetet szenvedett
- magasból esett
- égést, forrázást szenvedett
- erős fájdalomról panaszodik
- vérzik
- láza nagyon magas és csillapíthatatlan
- többször hányt, hasmenése van, folyadékot nem fogyaszt, vagy az nem marad benne
- hány, fejfájásra panaszodik, nyaka merev
- szívbeteg és rosszul van
- súlyos magatartászavart mutat (ön és közveszélyes, öngyilkossági szándéka van stb.)

Hogyan értesítsük a mentőket?

---

⁵³ Forrás: www.mgya.org

1. Hívjuk a 104-es számot (mind vezetékes, mind mobil telefonról) A telefon nem csörög, hanem géphang jelentkezik. (Ha csörgést hallunk, rossz számot hívtunk!)
2. Türelemmel várjunk a felvevő jelentkezéséig (ne tegyük le a telefont, mert újrahívás esetén ismét a várakozósor végére kerülünk!)
3. A felvevő kérdéseire válaszoljunk. Törekedjünk pontos, rövid és érthető tényközlésre.
4. **Készüljünk a következő kérdések megválaszolására:**
5. Mi történt (pl.: a gyermek fullad, görcsöl, eszméletlen, elgázolták stb.)
6. Hány beteg/sérült van és azoknak milyen az állapota
7. Adjuk meg a beteg(ek) korát,és ha tudjuk a nevét
8. Adjuk meg a beteg feltalálási helyének pontos címét
9. Adjuk meg a nevünket (bejelentő) és a telefonszámot, amin visszahívhatóak vagyunk. Ez sokszor az első kérdések között szerepel azért, hogy ha a beszélgetés esetleg megszakadna, a bejelentőt azonnal visszahívhassák. Minden esetben várjuk meg, hogy a felvevő zárja le a beszélgetést (általában a „küldjük a segítséget” mondattal).

A bejelentésekről hangfelvétel készül!

Mit tegyünk, ha gyermeknek magas láza van?

Lázzal 38 C fok felett beszélünk. 2-3 éves korig végbélben mérjük a hőmérsékletet. Az így kapott értékből 0,5 C fokot le kell vonni! Üvegből készült lázmérőt soha ne tegyünk a gyermek szájába!

I.: Gyógyszeres lázcsillapítás

A gyermek életkorának megfelelően lázcsillapító kúppal, sziruppal vagy tablettával az előírt adagolás szerint (kövessük gyógyszerészünk, gyermekorvosunk javaslatát, vagy az adagolási útmutatót). Ezek a készítmények 4-6 óránál gyakrabban a mérgezés veszélye miatt nem adhatók! Acetil-szalicilsav tartalmú készítményt (Aspirin) gyermeknek ne adjunk!

II.: Fizikális hűtés

1.: Kerüljük a lázas beteg vastag paplannal való takarását, mert gátolja a hő leadást.

2.: Vizes borogatás (priznic)

A lázas beteg törzsére vagy egész testére helyezett vizes ruhával hűtjük a beteget. A vizes ruhát száraz takaróval fedjük. Ha a vizes ruha átmelegedett, cseréljük, addig, amíg a gyermek láztalanná válik.

3.: Hűtőfürdő

A csecsemőt, gyermeket kb. 37 C fokos (fürdővíz meleg) vízbe helyezzük, majd a vizet lassan (fokenként) lehűtjük (hideg vizet adagolva hozzá), amíg a gyermek láza lemegy. A kádban lévő víz semmiképpen ne legyen hideg (25 C fok alatti)! Csak addig tartssuk a gyermeket a hűtőfürdőben, amíg az feltétlenül szükséges. A hűtőfürdőt követően a beteget töröljük szárazra és öltöztessük fel.

4.: Folyadékpótlás

Lázás beteg lehetőség szerint fogyasszon sok folyadékot, mert a láz kapcsán nagy a folyadékvesztés (párologtatás).

Teendők bőregés esetén

Az égés az emberi test láng, forró anyagok, vegyszerek, napfény okozta sérülése. Gyermekkorban leggyakrabban háztartási balesetként előforduló forrázással találkozunk. Az égés kiterjedését legegyszerűbben úgy becsülhetjük meg, hogy képzeletben rámérjük az égett testfelületre a sérült gyermek tenyerét (ujjak nélkül), melyet 1%-nak veszünk. Az égés mélységét 4 fokozatba sorolhatjuk:

- I. fokú az égés, ha csak a felhám érintett, ilyenkor bőrpír jelentkezik
- II. fokú az égés, ha az irha egy része is érintett, a bőrön hólyagokat látunk
- III. fokú égésnél a bőr teljes vastagsága érintett
- IV. fokú égésnél a bőr alatti szövetek is károsodnak

Teendők:

- Az égést okozó ágens kiiktatása

A gyermeket mentsük ki a tűzből és vigyük biztonságos helyre, füst esetén szabad levegőre. Forrázás esetén távolítsuk el az érintett ruházatot. Elektromos égés esetén mielőtt cselekednénk, kapcsoljuk ki az áramot, gázrobbanáskor zárjuk el a gázcsapot.

- Mentők / tűzoltók (ha szükséges) értesítése
5%-os II. fokú égést meghaladó sérülés esetén hívjunk mentőt. Ezeknél a sérüléseknél már sok esetben folyadékpótlásra, gyógyszeres fájdalomcsillapításra és antimikrobás kezelésre van szükség.
- Hűtés
Azonnal kezdjük meg az érintett bőrfelület hűtését. A hűtés történhet hideg folyóvízzel, vagy patikákban kapható speciális géllal, vagy géllal bevont égési kötszerrel (Water-Gel).
- Védelem a lehűlés ellen
Nagyobb kiterjedésű égés esetén takarjuk be a sérültet.

Megelőzés

Rendszeresen ellenőriztessük a gázüzemű készülékeket, a kémények szellőzését. Ne hagyjunk elől gyufát, öngyújtót, gyertyát, éghető, robbanékony anyagot, vegyszert. Vigyázzunk a forró levessel, teával és ne engedjük a kicsiket főzéskor/sütéskor a konyhába. A fürdővizet lehetőség szerint kevert (37 C fokos) vízből készítsük el és ügyeljünk arra, hogy a kisdetek ne érhessék el a vízcsapot, vasalót, forró fűtőtestet. Ne hagyjuk a kicsinyeket védelem nélkül (naptej, kalap, folyadékpótlás) hosszabb ideig (5-10') a napon.

Teendők lázgörcs esetén

Lázgörcsöt leggyakrabban 6 hónapos és 5 éves életkor közötti, arra hajlamos gyermekeknél (3-4%) tapasztalunk. A görcsölő gyermek elkékül, elszürkül, szemeivel egy pontra fixál, végtagjai megfeszülnek, vagy rángatóznak, eszméletét elveszti. A görcstevékenység hőemelkedés vagy lázas állapot kapcsán jelentkezik (a láz felszökő szárán) és egyszerű lázgörcs esetén, rövid időn belül (1/2-2 perc) magától megszűnik. Ilyenkor a gyermek még rövid ideig zavart és aluszékony lehet.

Teendők:

- **A gyermek biztonságba helyezése**

Tegyünk el mindent a gyermek környezetéből, amivel megsértheti magát. Fejét különösen védjük a sérülésektől. A végtagokat nem kell lefogni! A beteg szájába ne tegyünk semmit!

- **Mentők értesítése**

Sok egyéb lázas betegség (pl. agyhártyagyulladás) is járhat görcstevékenységgel.

- **Görcsgátlás**

Azok a szülők (gondviselők) végezhetik, akiket előzőleg felkészítettek erre és rendelkeznek az ehhez szükséges végbélbe jutatható gyógyszerrel (Stesolid vagy Diazepam Desitin 5mg, 10mg) és ismerik annak pontos adagolását.

- **Erélyes lázcsillapítás**

- **Kórházi kivizsgálás**

Ha a gyermeknél először jelentkezett lázgörcs, vagy az nem szűnt meg rövid időn belül, kórházi kivizsgálásra és megfigyelésre van szüksége.

Megelőzés

Akinek hajlama van lázgörcsre (testvér, szülő lázgörcsös volt), vagy már volt ilyen rohama, annak 30-40% az esélye arra, hogy ez az állapot megismétlődik. Ilyen esetekben javasolt a korai, erélyes lázcsillapítás és végbélbe adható görcsoldók készenlétben tartása.

Teendők lázgörcs esetén

Lá zgörcsöt leggyakrabban 6 hónapos és 5 éves életkor közötti, arra hajlamos gyermekeknél (3-4%) tapasztalunk. A görcsölő gyermek elkékül, elszürkül, szemeivel egy pontra fixál, végtagjai megfeszülnek, vagy rángatóznak, eszméletét elveszti. A görcstevékenység hőemelkedés vagy lázas állapot kapcsán jelentkezik (a láz felszökő szárán) és egyszerű lázgörcs esetén, rövid időn belül (1/2-2 perc) magától megszűnik. Ilyenkor a gyermek még rövid ideig zavart és aluszékony lehet.

Teendők:

- A gyermek biztonságba helyezése

Tegyünk el mindent a gyermek környezetéből, amivel megsértheti magát. Fejét különösen védjük a sérülésektől. A végtagokat nem kell lefogni! A beteg szájába ne tegyünk semmit!

- Mentők értesítése

Sok egyéb lázas betegség (pl. agyhártyagyulladás) is járhat görcstevékenységgel.

- Görcsgátlás

Azok a szülők (gondozók) végezhetik, akiket előzőleg felkészítettek erre és rendelkeznek az ehhez szükséges végbélbe jutatható gyógyszerrel (Stesolid vagy Diazepam Desitin 5mg, 10mg) és ismerik annak pontos adagolását.

- **Erélyes lázcsillapítás**

- **Kórházi kivizsgálás**

Ha a gyermeknél először jelentkezett lázgörcs, vagy az nem szűnt meg rövid időn belül, kórházi kivizsgálásra és megfigyelésre van szüksége.

Megelőzés

Akinek hajlama van lázgörcsre (testvér, szülő lázgörcsös volt), vagy már volt ilyen rohama, annak 30-40% az esélye arra, hogy ez az állapot megismétlődik. Ilyen esetekben javasolt a korai, erélyes lázcsillapítás és végbélbe adható görcsoldók készenlétben tartása.

Családtámogatás	
1998. évi LXXXIV. törvény	A családok támogatásáról
223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet	A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról
5/2003. (II. 19.) ESZCSM rendelet	A magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról

Gyermekvédelem, gyermeki jogok	
2005. évi CXL. törvény	A szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezmény kihirdetéséről
2005. évi LXXX. törvény	A gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló, Hágában, 1993. május 29. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről
1997. évi XXXI. törvény	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
1991. évi LXIV. törvény	A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet	A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről, valamint egyes kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról
135/2006. (VI. 22.) Korm. rendelet	A települési önkormányzat részére szociális nyári gyermekétkeztetés céljából nyújtott támogatás igénylésének, folyósításának és elszámolásának részletes szabályairól
261/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet	A nevelőszülői, hivatásos nevelőszülői és helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről
259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet	A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről
127/2002. (V. 21.) Korm. rendelet	Az örökbefogadást elősegítő magánszervezetek tevékenységéről és működésük engedélyezéséről
235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet	A gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet	A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
133/1997. (VII. 29.) Korm. rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
29/2003. (V. 20.) ESZCSM rendelet	A helyettes szülők, a nevelőszülők, a családi napközit működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészítő tanfolyamról
25/2003. (V. 13.) ESZCSM rendelet	A hivatásos gondnoki feladatot ellátó személyek képzéséről előírásairól
10/2003. (III. 27.) ESZCSM rendelet	Az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Névjegyzékről

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
30/1997. (X. 11.) NM rendelet	A javítóintézetek rendtartásáról

Szociális ellátások és szociális szolgáltatások	
1993. évi III. törvény	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
353/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet	A gáz- és távhőszolgáltatók által a 2007. évben igénybe vehető előlegről
239/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet	A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások 2007. évi irányított területi kiegyenlítési rendszeréről
231/2006. (XI. 22.) Korm. rendelet	A lakosság energiafelhasználásának szociális támogatásáról
226/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet	A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról
112/2006. (V. 12.) Korm. rendelet	A szociális foglalkoztatás engedélyezéséről és a szociális foglalkoztatási támogatásról
91/2006. (IV. 18.) Korm. rendelet	Az önkormányzat által szervezett közcélú foglalkoztatás 2006. évi előirányzatának módosítási rendjéről és a többlettámogatás igényléséről
63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet	A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól
62/2006. (III. 27.) Korm. rendelet	Az egyes pénzbeli szociális ellátások elszámolásának szabályairól
129/2005. (VII. 1.) Korm. rendelet	A Szociálpolitikai Tanács összetételéről, szervezetéről és működéséről
11/2005. (I. 26.) Korm. rendelet	Egyes lakáscélú kölcsönökből eredő adósságok rendezéséről
211/2003. (XII. 10.) Korm. rendelet	Az Országos Szociálpolitikai Szakértői Névjegyzékről
188/1999. (XII. 16.) Korm. rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és a falugondnoki szolgálat működésének engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről
29/1993. (II. 17.) Korm. rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról
11/2006. (XII. 27.) SZMM rendelet	Az egészségi állapoton, illetve betegségen alapuló szociális rászorultság igazolásának szabályairól
3/2006. (V. 17.) ICSSZEM rendelet	A szociális intézményen belüli foglalkoztatás szakmai követelményeiről, személyi és tárgyi feltételeiről
81/2004. (IX. 18.) ESZCSM rendelet	Az egyes szociális szolgáltatásokat végzők képzéséről és vizsgakövetelményeiről
69/2004. (VIII. 5.) ESZCSM rendelet	Az egészségügyi, szociális és családgügyi miniszter hatáskörébe tartozó szociális szakképzések megszerzésére irányuló szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézményekről
9/2001. (XII. 20.) SZCSM rendelet	A szociális szakképzések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról
11/2000. (X. 18.) SZCSM rendelet	A fogyatékos személyek otthonában élő és a rehabilitációs intézményben elhelyezett személyek állapotának felülvizsgálatáról

9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet	A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
8/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet	A személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet módosításáról
9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet	A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről

Társadalombiztosítási nyugellátás, időszűg	
2005. évi CLXXIII. törvény	A nyugdíjak korrekciós célú emeléséről
1997. évi LXXXI. törvény	A társadalombiztosítási nyugellátásról
225/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet	a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről
224/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet	a nyugellátások és a baleseti járadék emeléséről
199/2006. (X. 2.) Korm. rendelet	a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások 2006. évi kiegészítő emeléséről
198/2006. (X. 2.) Korm. rendelet	a nyugellátások és a baleseti járadék 2006. évi kiegészítő emeléséről
329/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet	A nyugellátásoknak és a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátásoknak a vizitdíj bevezetésével összefüggő emeléséről
289/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet	Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságról
168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet	A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról
58/2004. (VI. 18.) ESZCSM-BM együttes rendelet	Az Idősbarát Önkormányzat Díj alapításáról és adományozásáról

Ifjúsági ügyek	
1995. évi LXIV. törvény	A Gyermekek és Ifjúsági Alapról, a Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítványról, valamint az ifjúsággal összefüggő egyes állami feladatok ellátásának szervezeti rendjéről
173/2003. (X. 28.) Korm. rendelet	A nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyszolgáltatásról
142/1997. (VIII. 29.) Korm. rendelet	A Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti Társulási Tanácsnak a Magyarországnak a szakképzés, ifjúságügy és oktatás területén megvalósuló közösségi programokban történő részvétele módozatainak és feltételeinek elfogadása tárgyában hozott 1/97. számú határozata kihirdetéséről
21/1996. (II. 7.) Korm. rendelet	A Zánkai Gyermekek és Ifjúsági Centrum, Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság alapításáról
5/2006. (X. 13.) SZMM rendelet	A helyi önkormányzatok részére gyermek- és ifjúsági feladatok ellátása céljából nyújtandó támogatás igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának és elszámolásának 2006. évi szabályairól
8/2005. (XI. 10.) ICSSZEM-TNM rendelet	A Turisztikai Célelőirányzat ifjúsági turizmus céljára fordítandó keretének felhasználási szabályairól

7/2002. (V. 25.) ISM-OM együttes rendelet	Az ifjúságsegítő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról
2/1999. (IX. 24.) ISM rendelet	A Gyermek és Ifjúsági Alapprogram és a Regionális Ifjúsági Irodák működéséről

Kábítószerügyek	
26/2003. (V. 16.) ESzCsM-GyISM együttes rendelet	A kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátás vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatás szabályairól

Fogyasztóvédelem és piacfelügyelet	
1997. évi CLV. törvény	A fogyasztóvédelemről
370/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet	Az üzleten kívüli fogyasztóval kötött szerződésekről és az üzleten kívüli kereskedés folytatásának egyes feltételeiről
249/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet	Az egyes javító-karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról
74/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet	A fogyasztók védelme céljából a jogsértéstől eltiltó határozatokról szóló 98/27/EK irányelv szerinti minősített szervezetek jegyzékébe való felvétellel irányuló eljárásról
151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet	Az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról
20/1999. (II. 5.) Korm. rendelet	Az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről
18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet	A fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő kikötésekről
17/1999. (II. 5.) Korm. rendelet	A távollevők között kötött szerződésekről
211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet	A békéltető testületi tagok díjazásáról
89/1998. (V. 8.) Korm. rendelet	A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint a fogyasztóvédelmi bírság felhasználásáról
79/1998. (IV. 29.) Korm. rendelet	Az áruk és a szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról
49/2003. (VII. 30.) GKM rendelet	A fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézéséről
7/2001. (III. 29.) GM rendelet	A fogyasztói forgalomba kerülő áruk és szolgáltatások árának feltüntetéséről
24/1998. (IV. 29.) IKIM-NM együttes rendelet	A gyermekjátékszerek biztonságossági követelményeiről, vizsgálatáról és tanúsításáról
2/1984. (III. 10.) BkM-IpM együttes rendelet	A használati-kezelési útmutatóról és a minőség tanúsításáról

Romaügy, esélyegyenlőség	
1982. évi 10. törvényerejű rendelet	A nőekkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 19-én New Yorkban elfogadott egyezmény kihirdetéséről
362/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet	Az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes

	szabályairól
--	--------------

Fogyatékos személyek jogai	
1998. évi XXVI. törvény	A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet	A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
67/2001. (IV. 20.) Korm. rendelet	Az Országos Fogyatékosügyi Tanács szervezetének és működésének részletes szabályairól
141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet	A súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól
164/1995. (XII. 27.) Korm. rendelet	A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
83/1987. (XII. 27.) MT rendelet	A rokkantsági járadékról

Civil kapcsolatok	
2005. évi LXXXVIII. törvény	a közérdekű önkéntes tevékenységről
2003. évi L. törvény	A Nemzeti Civil Alapprogramról
160/2003. (X. 7.) Korm. rendelet	A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvény végrehajtásáról

Európai és nemzetközi kapcsolatok	
2005. évi XCVIII. törvény	Az Európai Szociális Karta 1988. évi Kiegészítő jegyzőkönyvének kihirdetéséről
1999. évi C. törvény	Az Európai Szociális Karta kihirdetéséről

A szociális ágazathoz tartozó egyéb jogszabályok	
156/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelet	A "Sikerese Magyarországért Panel Plusz" Hitelprogram keretében lakásszövetkezet, illetve társasház által felvett kölcsönhöz kapcsolódó támogatás nyújtásáról
65/2000. (V. 9.) Korm. rendelet	A Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól
257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet	A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
1/2006. (II. 17.) ICSSZEM rendelet	Az ifjúsági, családpolitikai, szociális és esélyegyenlőségi miniszter felügyelete alá tartozó fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásáról
5/2005. (VI. 16.) ICSSZEM rendelet	Az ifjúsági, családpolitikai, szociális és esélyegyenlőségi miniszter által adományozható szakmai elismerésekről
31/2004. (IV. 26.) ESZCSM rendelet	Az egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi tevékenység végzéséhez szükséges oklevelek, bizonyítványok és a képzés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok elismeréséről, továbbá az ideiglenes működési nyilvántartásba vétel, valamint az oklevelek, bizonyítványok és egyéb tanúsítványok külföldi elismertetéséhez szükséges igazolások

	kiadásának egyes eljárási szabályairól
1/2004. (I. 5.) ESZCSM rendelet	A betegjogi, ellátottjogi és a gyermekjogi képviselő működésének feltételeiről
5/2001. (VII. 10.) ISM rendelet	A hadköteleseknek a rendkívüli állapot idején polgári munkakörükből való meghagyásának követelményeiről

Az igazságügy-miniszterrel együttes jogszabály-előkészítési feladatkörbe tartozó jogszabályok	
2003. évi CXXV. törvény	Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról